

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

TECHNISCH RAPPORT SECTORHOOFDSTUK PRIMAIR ONDERWIJS

STAAT VAN HET ONDERWIJS 2016/2017

April 2018

INHOUD

	Inleiding	4
1	Databronnen en definities	5
1.1	Databronnen	5
1.2	Definities	7
2	Participatie	12
2.1	Leerlingenpopulatie	12
2.2	Instroom	14
3	Prestaties	15
3.1	Inspectieoordelen resultaten	15
3.2	Eindtoetsen	15
3.3	Referentieniveaus	17
3.4	Sociale opbrengsten	18
3.5	Vertraging en versnelling	20
3.6	Advisering	21
4	Onderwijsproces	26
4.1	Oordelen onderwijsproces	26
4.2	Didactische vaardigheden leraren	26
4.3	Schoolklimaat	30
5	Sturing op kwaliteit	33
5.1	Sturing op schoolniveau	33
5.2	Sturing op bestuursniveau	35
6	Passend onderwijs	38
6.1	Verhouding onderwijssoorten primair onderwijs	38
6.2	Leerlingstromen	38
7	Speciaal Basisonderwijs	40
7.1	Leerlingenpopulatie	40
7.2	Instroom	41
7.3	Prestaties	42
7.4	Advisering	43
7.5	Onderwijsleerproces	43
7.6	Sturing op kwaliteit	46
8	Nieuwkomers	48
8.1	Aantal nieuwkomers	48
8.2	Nieuwkomersvoorzieningen	49
8.3	Aantal nieuwkomers in regulier onderwijs	50
9	Voor- en vroegschoolse educatie	52
9.1	Beschikbaarheid voorschoolse plaatsen	52
9.2	Resultaten	52
10	Bijlagen	54

- 10.1 Representativiteit regulier basisonderwijs 54
- 10.2 Representativiteit speciaal basisonderwijs 60

Inleiding

Dit is het technische rapport dat ten grondslag ligt aan het sectorhoofdstuk primair onderwijs van De Staat van het Onderwijs 2016/2017. In dit rapport vindt u de verantwoording van onderzoeksgegevens die zijn gebruikt bij analyses voor het basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs. Er wordt gebruik gemaakt van zowel informatie die verzameld is door inspecteurs als van informatie uit secundaire databronnen.

Dit rapport volgt zoveel mogelijk de paragraafindeling van het sectorhoofdstuk uit De Staat van het Onderwijs. Voor meer informatie verwijzen wij graag naar de tabellen die ook op onze website te vinden zijn.

1 Databronnen en definities

1.1 Databronnen

In deze paragraaf worden de bestanden en definities beschreven die gebruikt zijn voor de analyses.

1.1.1 *Leerlingtellingen (DUO-BRON)*

Vanuit DUO krijgen we inschrijvingsbestanden (BRON) met leerlingaantallen en achtergrondkenmerken. Dit betreft de inschrijving van een leerling op peildatum 1 oktober van het betreffende schooljaar. Voor de analyses worden altijd alleen de hoofdschrijvingen meegenomen.

1.1.2 *CBS*

Om de leerlinggegevens te verrijken zijn de BRON-data op individueel niveau zijn gekoppeld aan CBS-gegevens. Hierdoor zijn de opleiding van de ouders van leerlingen, het inkomen van de ouders en de geboortedatum van leerlingen toegevoegd. In sectie 1.2 komen de gebruikte definities aan bod.

1.1.3 *Stelselonderzoek*

Elk jaar onderzoeken inspecteurs een steekproef van bekostigde scholen, vestigingen of opleidingen. Dit geldt voor elke sector, behalve het hoger onderwijs. Deze steekproeven vormen een dwarsdoorsnede van scholen en opleidingen in Nederland. Uitgangspunt is dat elke school in aanmerking komt voor de steekproef. Hoewel de invulling per sector enigszins varieert, is elke steekproef representatief voor alle scholen in Nederland op kenmerken als omvang, regionale spreiding, leerlingenpopulatie, etc. Non-respons komt nauwelijks voor; alleen bij calamiteiten kan men afwijken van het trekkingsplan.

Waarderingskader

Tijdens de onderzoeken op de scholen en opleidingen vinden meerdere activiteiten plaats. In elke sector geven inspecteurs oordelen op onderdelen van het waarderingskader, zoals kwaliteitszorg en didactisch handelen. De inspecteurs baseren zich hierbij op meerdere gegevensbronnen: schooldocumenten, leerresultaten, zorgplannen, lesobservaties, gesprekken, etc. In het algemeen geven zij oordelen op een 4-puntsschaal, lopend van slecht, via onvoldoende en voldoende naar goed.

Per 1 augustus 2017 is het waarderingskader veranderd. In aanloop daarnaartoe zijn in het basisonderwijs de stelselonderzoeken al met het nieuwe kader uitgevoerd. In het schooljaar 2015/2016 voor het eerst met een pilotversie; in 2017/2018 met het nieuwe kader. Dit betekent dat veel gegevens niet over meer dan twee jaar te vergelijken zijn.

Het nieuwe waarderingskader gaat uit van het principe dat een school een voldoende krijgt als aan de minimale wettelijke vereisten is voldaan. Het oordeel goed krijgt als een school als daarnaast blijkt wordt gegevens van extra kwaliteit op de standaard.

Meer informatie en een overzicht van alle standaarden en de wijze van waardering vindt u op www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderzoekskaders.

Lesobservaties

Tijdens de stelselonderzoeken vinden lesobservaties plaats. Tijdens deze lessen scoort de (getrainde) inspecteur meerdere onderdelen die betrekking hebben op het pedagogisch-didactische handelen van de leraar. De lesobservaties zijn niet bedoeld om een oordeel over een individuele leraar te geven. Daarvoor zouden meer lessen van dezelfde leraar geobserveerd moeten worden. Wel kan hiermee een uitspraak op schoolniveau worden gedaan. Ook zijn uitspraken over leraren in het algemeen, op stelselniveau, mogelijk. De inspecteurs komen immers bij een aselechte groep scholen alle soorten en typen docenten tegen.

Schoolleidersvragenlijst

Voorafgaand aan het schoolbezoek krijgen de scholen een digitale vragenlijst. Hierin kunnen allerlei thema's aan de orde komen. Een aantal vragen komt jaarlijks terug, een aantal vragen komt slechts eenmalig aan de orde. In het primair onderwijs waren sociale kwaliteit, werkdruk, professionalisering en maatschappelijke belasting van scholen specifieke thema's in 2016/2017.

Representativiteit steekproef

Voor het schooljaar 2016/2017 zijn de verschillen tussen de gerealiseerde steekproeven en de populatie voor het reguliere basisonderwijs en het sbo niet significant op de gecontroleerde kenmerken. De betreffende tabellen zijn te vinden in het tabellenboek.

1.1.4 *Toezichtarrangementen*

In de Staat van het Onderwijs wordt gerapporteerd over de toezichtarrangementen van alle scholen en opleidingen op 1 september 2017. Dit betreft nog de situatie voorafgaand aan de invoering van het vernieuwde toezicht. Scholen die hun onderwijs op orde hebben en voldoende opbrengsten (onderwijsresultaten) realiseren, vallen onder het basistoezicht van de inspectie. Als blijkt dat de onderwijskwaliteit onvoldoende is, wordt een aangepast arrangement zwak of zeer zwak toegekend en wordt het toezicht geïntensiveerd. Dat betekent dat de inspectie er op toeziet dat de school de onderwijskwaliteit zo snel mogelijk (blijvend) verbetert.

Het aantal eenheden waarover gerapporteerd wordt kan net iets kleiner zijn dan het totaal aantal scholen in de populatie. Dit kan verschillende redenen hebben. De meest voorkomende reden is dat scholen die pas korte tijd bestaan, nog geen arrangement hebben.

Op de website van de Onderwijsinspectie vindt u een aantal keer per jaar een update van het vervolgtoezicht per school of bestuur.

1.1.5 *Vertrouwensinspectie*

Bij de vertrouwensinspecteurs komen meldingen binnen over seksuele intimidatie en seksueel misbruik, psychisch en fysiek geweld, discriminatie en radicalisering. Iedereen kan een dergelijke melding doen. Meldingen die binnen deze bovengenoemde categorieën vallen, kunnen voorgelegd worden aan de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan adviseren in het traject naar het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte. In De Staat van het Onderwijs doet de inspectie voor de verschillende sectoren verslag van het aantal aangemaakte dossiers.

1.1.6

Financiën

De inspectie rapporteert over het aantal besturen onder aangepast financieel toezicht en over de waarde van de indicatoren solvabiliteit (de mate waarin besturen op langere termijn aan de verplichtingen kunnen voldoen), liquiditeit (de mate waarin besturen op kortere termijn aan hun verplichtingen kunnen voldoen) en rentabiliteit (het evenwicht tussen baten en lasten en de ontwikkeling van het eigen vermogen). Een bestuur komt onder aangepast financieel toezicht als het teveel risico neemt op het gebied van financiële continuïteit, rechtmatigheid of doelmatigheid. In De Staat van het Onderwijs wordt het aantal besturen gerapporteerd dat op 1 augustus 2017 onder aangepast financieel toezicht stond. Voor meer informatie, zie ons rapport Financiële Staat van het Onderwijs 2016.

1.1.7

Excellente Scholen

Sinds Excellente Scholen 2015 is de organisatie van het traject Excellente Scholen in handen van de Inspectie van het Onderwijs. De toekenning van het predicaat Excellente School betekent dat een school (of schoolsoort) onderwijs biedt van goede kwaliteit en zich daarnaast onderscheidt van andere goede scholen door te excelleren met een specifiek profiel. Een onafhankelijke jury beoordeelt het excellentieprofiel. De juryleden voeren de werkzaamheden voor de beoordeling van de kandidaat-Excellente scholen onafhankelijk van de inspectie uit. Hierbij focust de jury zich volledig op het excellentieprofiel terwijl de inspectie in een eerder stadium onderzoekt of de scholen voldoen aan de waardering goed, voorwaardelijk voor deelname aan het traject Excellente Scholen. Voor meer informatie, zie www.excellentescholen.nl.

1.1.8

Peil.onderwijs

Onder de naam Peil.onderwijs voert de inspectie de regie over periodieke peilingsonderzoeken in het primair onderwijs. Vragen in deze onderzoeken zijn welke kennis en vaardigheden leerlingen hebben op de gepeilde inhoudsgebieden? En, hoe ziet het aanbod van scholen eruit?

In 2015/16 heeft een peiling Natuur & Techniek plaatsgevonden en een peiling Kunstzinnige Oriëntatie. In 2016/2017 werd een peiling bewegingsonderwijs uitgevoerd. Jaarlijks vinden eveneens peilingen plaats naar het taal- (lezen en taalverzorging) en rekenniveau.

In deze technische rapportage worden op een aantal punten tabellen getoond die met de Peil.onderwijs data voor Staat van het Onderwijs zijn gemaakt. Op andere punten zijn tabellen overgenomen uit de Technische Rapporten van Peil.onderwijs. Deze rapporten bevatten nog meer informatie. Ze zijn te vinden op de website van de Inspectie: <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/peil-onderwijs>.

1.2

Definities

In deze paragraaf worden een aantal belangrijke definities beschreven die gebruikt zijn in de analyses.

1.2.1

Algemeen

Inschrijvingsjaar

Het kalenderjaar waarin op teldatum 1 oktober unieke (hoofd)inschrijvingen worden geteld.

1.2.2 *Achtergrondgegevens leerling*

Geslacht

Het geslacht van de leerling is weergegeven als een jongen of een meisje.

Sociaaleconomische achtergrond- Hoogst behaalde opleiding ouders

Het hoogst behaalde opleidingsniveau van de juridische ouders van de leerling in het inschrijvingsjaar ingedeeld in vijf categorieën: Opleiding onbekend, maximaal een mbo 2 opleiding, een mbo 3 of mbo 4 opleiding, hbo bachelor & associate degree en wo & hbo master.

De laatst beschikbare gegevens komen uit 2014; voor de inschrijvingsjaren 2015 en 2016 gebruiken we gegevens uit 2014. In het meerderdeel van de gevallen is van de ouders van leerlingen in het po het hoogste behaalde opleidingsniveau bekend. Als het hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders niet bekend is in het inschrijvingsjaar, wordt het hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders in het laatst beschikbare jaar gebruikt (2014). Voor de leerlingen waarvan ook in dit jaar het hoogste behaalde opleidingsniveau onbekend is, is er een aparte categorie opgenomen: opleiding onbekend. Bij de gerapporteerde cijfers, is deze categorie meestal buiten beschouwing gelaten en zijn percentages herberekend.

Sociaaleconomische achtergrond- Inkomen ouders

Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen van het huishouden van de leerling. De laatst beschikbare gegevens komen uit 2015; voor het inschrijvingsjaar 2016 gebruiken we gegevens uit 2015.

In de meeste statistieken maken we gebruik van het inkomen verdeeld in vijf gelijke groepen binnen de totale bevolking (quintielen).

Sociaaleconomische achtergrond in een onderwijscontext- Voorspelde citoscore

Het CBS heeft recentelijk voor leerlingen in het po een voorspelde citoscore berekend op basis van achtergrond gegevens van de leerling. Deze voorspelde citoscore is dus niet afhankelijk van of de leerling zelf de cito eindtoets heeft gemaakt. Het voordeel van dit achtergrondkenmerk is dat het voor de meeste leerlingen in het po bekend, aangezien de score enkel afhankelijk is van achtergrondkenmerken van de leerling. De gebruikte achtergrondkenmerken om tot de voorspelde citoscore te komen zijn opleidingsniveau van beide ouders, herkomstland van moeder (behalve als vader uit Nederland komt), verblijfsduur van de moeder, het wel/niet hebben van een ouder in de schuldsanering en het gemiddelde opleidingsniveau van de moeders van de school.

In de meeste statistieken maken we gebruik van de voorspelde citoscore in 5 gelijke categorieën berekend over alle jaren samen (2012 t/m 2016).

Migratieachtergrond

De migratieachtergrond van de leerling wordt bepaald op basis van zijn/haar geboorteland en de geboortelands van zijn/haar juridische ouders. Leerlingen worden in 4 categorieën ingedeeld: leerlingen zonder migratieachtergrond, leerlingen met een westerse migratieachtergrond, leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond van de 2de generatie, leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond en van de 1ste generatie. In het peilingsonderzoek taal en rekenen zijn ook de westerse migranten naar generatie uitgesplitst.

Relatieve leeftijd

In de meeste statistieken gebruiken we een drie-indeling van leerlingen. Leerlingen zijn "vroeg" als ze in de maanden juli, augustus, september geboren zijn, "laat" als ze in oktober, november en december geboren zijn, en "midden" als ze in de andere maanden geboren zijn.

Schooladvies VO: initieel

Dit is het schooladvies dat basisschoolleerlingen krijgen, voordat de uitslag van de eindtoets bekend is.

Schooladvies VO: definitief

Dit is het schooladvies dat basisschoolleerlingen meekrijgen, na een eventuele herziening. Dit is dus het advies waarmee leerlingen het voortgezet onderwijs instromen.

In aanmerking voor herziening

Aan elke eindtoetsscore is een schooladvies gekoppeld dat aansluit bij het cognitieve niveau van de leerling (op basis van de prestatie op de eindtoets). Wanneer dit advies op basis van de eindtoets hoger is dan het initiële schooladvies, heeft een leerling recht op heroverweging van dit advies. In de tabellen wordt een onderscheid gemaakt tussen heroverweging op basis van een half niveau of minstens een heel niveau. Niet alle scholen en eindtoetsen geven meervoudige adviezen. Wel geeft het onderscheid in een half niveau of minstens een heel niveau verschil een indicatie van de mate waarin het initiële advies afweek van het toetsadvies.

Bijstelling advies

Wanneer in de BRON-bestanden een herzien advies geregistreerd staat, wordt dit geteld als een leerling met een herzien advies.

Vertraagd/versneld

Een leerling doet gemiddeld 8 jaar over de basisschool. Een leerling wordt als vertraagd beschouwd als deze op 1 oktober in groep 8 aangekomen, 12 jaar of ouder is. In dat geval zal een leerling ruim meer dan 8 jaar over de basisschool doen. Een leerling is versneld als deze op 1 oktober in groep 8 10 jaar of jonger is. Deze leerling zal (hoogstwaarschijnlijk) uitstromen op het moment dat hij of zij 11 jaar of jonger is.

1.2.3

Gegevens scholen

Denominatie

Bij de meeste analyses is de denominatie van scholen ingedeeld in 7 of 4 categorieën. De indeling van denominatie in 7 categorieën bestaat uit: openbaar, rooms-katholiek, protestants-christelijk, gereformeerd vrijgemaakt, reformatorisch, islamitisch, overig bijzonder.

De ingekorte indeling van denominatie in 4 categorieën ziet er als volgt uit: openbaar, rooms-katholiek, protestants-christelijk, overig bijzonder.

Eindtoetsscore basisschool

De meeste leerlingen maken aan het eind van de basisschool de Centrale Eindtoets, voorheen de Cito Eindtoets. Leerlingen die in 2016/2017 in het VO instroomden maakten soms een andere toets: de IEP of de Route 8 toets. Leerlingen die in hogere leerjaren in het voortgezet onderwijs zitten, hebben soms nog deelgenomen aan andere toetsen of geen eindtoets gemaakt. De verschillende eindtoetsen zijn niet vergelijkbaar en dus is het lastig om alle leerlingen mee te nemen in de beschrijvingen. In de meeste gevallen zullen daarom alleen leerlingen worden meegenomen die de Centrale Eindtoets/ Cito Eindtoets hebben gemaakt. Bij elke analyse zal de geanalyseerde groep genoemd worden.

Regio op basis van provincie

Van de scholen kan een indeling worden gemaakt in regio's. Deze regio's worden gemaakt op basis van provincie. Drenthe, Groningen en Friesland behoren tot regio Noord. Flevoland, Gelderland en Overijssel behoren tot regio Oost. Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland behoren tot de regio midden/west. Zeeland, Limburg en Noord-Brabant behoren tot de regio zuid.

Stedelijkheid

Stedelijkheid is bepaald op basis van de omgevingsadressendichtheid (oad) van de postcode waar een vestiging zich bevindt. Voor deze variabele worden vijf verschillende categorieën onderscheiden: Zeer sterk stedelijk (2500 of meer adressen per km²), sterk stedelijk (1500 tot 2500 adressen per km²), matig stedelijk (1000 tot 1500 adressen per km²), weinig stedelijk (500 tot 1000 adressen per km²), niet stedelijk (minder dan 500 adressen per km²). Dit is de indeling die ook het CBS hanteert.

Gemiddelde hoogst behaalde opleiding ouders

Op basis van de hoogst behaalde opleiding van de leerlingen (zie hierboven) bepalen we het gemiddelde hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders van leerlingen in een leerjaar en een inschrijvingsjaar op een school (BRIN en vestigingsnummer). We doen dit alleen als we voor meer dan 10 leerlingen gegevens hebben; als van meer dan een derde van de leerlingen het hoogst behaalde opleidingsniveau onbekend is dan berekenen we het gemiddelde opleidingsniveau niet.

In de meeste statistieken gebruiken we een indeling van 6 categorieën van gemiddelde opleiding ouders: één categorie gemiddelde opleiding onbekend en vijf gelijke categorieën met oplopende gemiddeld opleiding ouders berekend over alle jaren samen (2012 t/m 2016). In een aantal gevallen kijken we apart naar het percentage leerlingen met als hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders een wo-opleiding, het percentage leerlingen met als hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders een hbo-opleiding, het percentage leerlingen met als hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders een mbo 3 of mbo4-opleiding en het percentage leerlingen met als hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders maximaal een mbo 2-opleiding als hoogst behaalde opleidingsniveau.

Gemiddeld inkomen ouders

Op basis van het inkomen van de ouders (zie hierboven) van de leerlingen bepalen we het gemiddelde inkomen van de ouders van leerlingen in een leerjaar en een inschrijvingsjaar op een school (BRIN en vestigingsnummer). We doen dit alleen als we voor meer dan 10 leerlingen gegevens hebben; als van meer dan een derde van de leerlingen het inkomen van de ouders onbekend is dan berekenen we het gemiddelde inkomen niet.

In de meeste statistieken gebruiken we een indeling van 6 categorieën van gemiddeld inkomen ouders: één categorie gemiddeld inkomen onbekend en vijf gelijke categorieën met oplopende inkomen van de ouders berekend over alle jaren samen (2012 t/m 2016).

2 Participatie

In paragraaf 1 van het sectorhoofdstuk PO wordt ingegaan op de leerlingenpopulatie van het basisonderwijs. Hieronder staan de tabellen waarnaar in de tekst verwezen wordt weergegeven. Meer uitsplitsingen zijn te vinden in het tabellenboek.

2.1 Leerlingenpopulatie

Hieronder wordt het aantal ingeschreven leerlingen in het regulier PO weergegeven.

Tabel 2.1.1 Leerlingenpopulatie regulier PO, totaal (n 2017=1.414.233)

Jaar van inschrijving					
2012	2013	2014	2015	2016	2017*
n	n	n	n	n	n
1.497.832	1.476.548	1.457.378	1.443.072	1.427.453	1.414.233

* Voorlopige gegevens, gebaseerd op afwijkende bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017

Bron: CBS, DUO en OCW, 2018

Onderstaande tabel toont hoe deze leerlingen verdeeld waren over de vier grote gemeenten voor de laatste twee jaren. Het overgrote gedeelte van de leerlingen gaat buiten de G4 naar school.

Tabel 2.1.2 Leerlingenpopulatie regulier PO uitgesplitst naar G4* (n 2017=1.414.426)

	Jaar van inschrijving			
	2016		2017	
	%	n	%	n
Geen G4	86,7	1.237.132	86,5	1.223.753
Amsterdam	4,4	62.494	4,4	62.179
Rotterdam	3,6	51.851	3,7	51.914
Den Haag	3,2	46.307	3,3	46.495
Utrecht	2,1	29.908	2,1	30.085

* Gegevens 2017 voorlopig

Het aantal inschrijvingen is in de afgelopen zes jaren vooral afgenomen in minder stedelijke gebieden.

Tabel 2.1.3 Leerlingenpopulatie regulier PO, uitgesplitst naar stedelijkheid, 2012-2017 (n 2017=1.414.426)

	Jaar van inschrijving					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%	%	%	%	%	%
Zeer sterk stedelijk	20,4	20,9	21,3	21,8	22,1	22,3
Sterk stedelijk	30,4	30,4	30,5	30,6	30,6	30,7
Matig stedelijk	18,5	18,5	18,4	18,3	18,3	18,3

Weinig stedelijk	21,6	21,3	21,1	20,8	20,6	20,4
Niet stedelijk	9,1	8,9	8,7	8,5	8,4	8,3
<i>Totale n</i>	<i>1.498.056</i>	<i>1.476.786</i>	<i>1.457.622</i>	<i>1.443.273</i>	<i>1.427.692</i>	<i>1.414.426</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

Ook neemt het aandeel inschrijvingen op scholen met een kleine bijzondere denominatie af.

Tabel 2.1.4 Leerlingenpopulatie regulier PO, uitgesplitst naar denominatie* (n 2017=1.414.426)

	Jaar van inschrijving					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%	%
Openbaar	30,6	30,4	30,3	30,3	30,2	30,1
Rooms-katholiek	33,6	33,5	33,3	33,1	33,0	33,0
Protestants- christelijk	24,0	24,0	24,0	24,0	23,9	23,9
Gereformeerd Vrijgemaakt	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Reformatorisch	2,6	2,6	2,6	2,6	2,7	2,7
Islamitisch	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0
Overig bijzonder	7,5	7,7	7,9	7,9	8,1	8,2
<i>Totale n</i>	<i>1.498.056</i>	<i>1.476.786</i>	<i>1.457.622</i>	<i>1.443.273</i>	<i>1.427.692</i>	<i>1.414.426</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

Hieronder wordt de leerlingenpopulatie uitgesplitst naar een aantal leerlingkenmerken. Bij uitspraken over het opleidingsniveau van de ouders, moet in gedachten gehouden worden dat van een aanzienlijk gedeelte van de leerlingen het opleidingsniveau van beide ouders onbekend is. In 2016 gaat dit bijvoorbeeld om 20,1%.

Tabel 2.1.5 Leerlingenpopulatie regulier PO uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders (n 2016=1.264.891)

		2016	
		%	n
Hoogst behaalde opleiding ouders	Opleiding onbekend	20,1	254.915
	Max. mbo2	14,7	185.789
	Mbo 3-4	24,8	313.287
	Hbo ad/ba	23,3	295.138
	Wo ba/ma & hbo ma	17,1	215.762

NB: Cellen met minder dan 10 observaties en cellen die leiden tot groepsomhulling zijn leeggemaakt.

NB: Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen IvHO op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Onderstaande tabel toont hoeveel procent van de leerlingenpopulatie in het basisonderwijs een bepaalde migratie-achtergrond heeft.

Tabel 2.1.6 Leerlingenpopulatie regulier PO, uitgesplitst naar migratie-achtergrond* (n 2017=1.407.952)

	Jaar van inschrijving			
	2016		2017	
	%	n	%	n
Geen migratie-achtergrond	74,7	1.061.585	74,1	1.043.763
Westerse migratie-achtergrond	7,7	109.845	7,9	111.467
Niet-westerse migratie-achtergrond, tweede generatie	15,4	218.786	15,3	214.650
Niet-westerse migratie-achtergrond, eerste generatie	2,2	30.535	2,7	38.072

* Gegevens 2017 voorlopig

2.2

Instroom

Hieronder wordt weergegeven hoeveel leerlingen er in de afgelopen zes jaren voor het eerst ingeschreven stonden op een reguliere basisschool.

Tabel 2.2.1 Leerlingenpopulatie regulier PO, instroom* (n 2017=185.450)

Jaar van inschrijving					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
n	n	n	n	n	n
189.753	189.699	189.507	191.944	187.623	185.450

* Gegevens 2017 voorlopig

De volgende tabel toont hoeveel procent van de leerlingen die instromen een migratie-achtergrond heeft. Opvallend is de toename van het percentage leerlingen met een niet-westerse migratie-achtergrond, eerste generatie.

Tabel 2.2.2 Instromende leerlingenpopulatie regulier PO, uitgesplitst naar etniciteit* (n 2017=182.620)

	Jaar van inschrijving					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%	%
Geen migratie-achtergrond	74,1	74,1	73,3	72,3	70,6	69,5
Westerse migratie-achtergrond	8,4	8,5	8,7	8,8	9,2	9,3
Niet-westerse migratie-achtergrond, tweede generatie	15,7	15,4	15,5	15,2	15,1	14,4
Niet-westerse migratie-achtergrond, eerste generatie	1,8	2,0	2,5	3,7	5,1	6,8
<i>Totale n</i>	<i>187.163</i>	<i>186.442</i>	<i>185.529</i>	<i>187.630</i>	<i>184.425</i>	<i>182.620</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

3 Prestaties

In paragraaf twee wordt ingegaan op de prestaties van basisschoolleerlingen. Er zijn meerdere manieren waarop de prestaties van leerlingen in het basisonderwijs in kaart gebracht kunnen worden. In het tabellenboek zijn nog aanvullende gegevens en voor sommige indicatoren nog meer uitsplitsingen te vinden.

3.1 Inspectieoordelen resultaten

De inspectie beoordeelt de resultaten van elke basisschool tijdens een schoolbezoek. Hieronder staan de oordelen zoals die dit jaar zijn afgegeven voor de steekproefscholen. Van de scholen waar het mogelijk was om de resultaten te beoordelen, behaalden alle scholen minstens een voldoende.

Tabel 3.1.1 Oordelen op de standaard resultaten basisonderwijs 2016-2017 (n 2017=191)

		2016-2017	
		%	n
Resultaten	Onvoldoende	0	0
	Voldoende	87	166
	Goed	12	22
	Nvt	2	3
	Totaal	100	191

3.2 Eindtoetsen

Niet alle leerlingen maken dezelfde eindtoets. In toetsjaar 2017 zijn er zes verschillende eindtoetsen toegestaan. Onderstaande tabel geeft weer hoeveel procent van de scholen een bepaalde eindtoets afneemt. Het percentage scholen dat de Centrale Eindtoets afneemt, is de afgelopen jaren fors afgenomen. De drie eindtoetsen die sinds 2017 zijn toegestaan, worden dit jaar door een klein deel van de scholen gebruikt.

Tabel 3.2.1 Aantal en percentage scholen dat een bepaalde eindtoets afneemt (n 2017=6.631)

	2015	2016	2017
	%	%	%
Drempelonderzoek	5,5	0,4	-
Centrale eindtoets (CET)	90,0	75,3	63,8
ROUTE 8	1,4	7,5	10,3
ICE Eindevaluatie Primair Onderwijs (IEP)	3,1	16,8	24,9
Dia	-	-	0,3
Cesan	-	-	0,2
Amn	-	-	0,6
<i>Totale n</i>	<i>6.114</i>	<i>6.731</i>	<i>6.631</i>

Scholen die in 2017 overstapten van de Centrale Eindtoets op een andere toets, behaalden in het jaar voorafgaand aan de overstap een lagere gemiddelde score dan scholen die niet overstapten.

Tabel 3.2.2 Score op de Centrale eindtoets 2016, naar toetsgebruik 2017 (n=4.739)

Toets in 2017	CET-score in 2016	n
IEP	533,0	545
ROUTE 8	532,5	180
CET	534,7	4.014
Totaal	534,4	4.739

Er zijn grote verschillen in de leerlingenpopulatie die een toets maakt en de scholen die voor een bepaalde toets kiezen. Hieronder wordt getoond welk percentage van de leerlingen in 2017 deel heeft genomen aan welke eindtoets, per provincie. Hierbij zijn alleen de drie grootste eindtoetsen meegenomen (CET, IEP, R8).

Tabel 3.2.3 Deelname aan verschillende eindtoetsen op leerlingniveau, toetsjaar 2017, naar provincie (n 2017=176.725)

	2017			Totale n
	Cito/Cet	R8	IEP	
	%	%	%	
Groningen	72,2	6,2	21,6	5.032
Friesland	49,4	9,9	40,7	7.068
Drenthe	49,1	22,3	28,6	5.461
Overijssel	70,5	14,0	15,5	13.036
Flevoland	60,7	5,2	34,1	4.932
Gelderland	76,7	4,0	19,3	21.941
Utrecht	77,5	4,6	17,8	14.213
Noord-Holland	63,1	5,9	31,1	28.924
Zuid-Holland	64,7	8,8	26,5	37.373
Zeeland	50,5	3,2	46,4	3.779
Noord-Brabant	68,9	11,8	19,3	25.538
Limburg	67,5	18,3	14,2	9.428

Onderstaande tabel toont dat er verschillen zijn tussen scholen die een bepaalde toets maken in het gemiddelde opleidingsniveau van de ouders.

Tabel 3.2.4 Afgenomen toets en gemiddelde opleidingsniveau ouders op schoolniveau, toetsjaar 2015 t/m 2017* (n 2017=6.689)

	Gemiddelde opleidingsniveau ouders							Totale n
	Onbekend/ gemengd	Cito/ CET	R8	IEP	DIA	CESAN	AMN	
2015	1,22	1,68	1,61	1,67	-	-	-	6.217
2016	1,12	1,75	1,67	1,75	-	-	-	6.824
2017	1,16	1,81	1,63	1,77	1,76	n<10	1,73	6.689

* Significante verschillen ten opzichte van Cito/CET zijn dikgedrukt

NB: Cellen met minder dan 10 observaties en cellen die leiden tot groepsonthulling zijn leeggemaakt.

NB: Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen IvhO op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

De enige toetsen waarvan op dit moment een meerjarentrend kan worden weergegeven, zijn de CET en R8. De IEP-toets is ook sinds 2015 toegestaan, maar voor toetsjaar 2017 beschikt de Inspectie niet over correcte toetsgegevens. Dit in verband met een leveringsprobleem vanuit bureau ICE. In onderstaande tabel wordt de gemiddelde toetsscore op schoolniveau weergegeven voor de CET en R8.

Tabel 3.2.5 Gemiddelde score eindtoetsen op schoolniveau (n 2017=4.232)

	2015		2016		2017	
	Gem. score	n	Gem. score	n	Gem. score	n
Centrale eindtoets (CET)	534,93	4.891	534,50	4.407	535,17	3.716
ROUTE 8	201,50	73	204,21	391	205,61	516

3.3

Referentieniveaus

In plaats van te kijken naar gemiddeld eindtoetsscore, is het tegenwoordig ook een optie om het behaalde referentieniveau te bekijken. Deze zijn beschikbaar voor de domeinen lezen, taalverzorging en rekenen. Omdat de referentieniveaus momenteel nog niet vergelijkbaar zijn tussen de toetsen, worden in onderstaande tabel alleen de gegevens weergegeven die betrekking hebben op de leerlingen die de CET hebben gemaakt. Zoals uit bovenstaande tabellen blijkt, betekent dit wel dat het over een specifieke leerlingenpopulatie gaat.

Tabel 3.3.1 Percentage leerlingen naar behaald referentieniveau lezen, taalverzorging en rekenen op de CET in 2015, 2016 en 2017 (n 2017=109.332)

	Lezen			Taalverzorging			Rekenen		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
< Fundamenteel niveau (1F)	1,4	1,9	2,2	5,1	3,9	4,4	6,7	7,9	7,4
Fundamenteel niveau (1F)	20,6	21,7	32,5	44,7	39,4	38,8	48,4	48,5	45,2
Streefniveau (2F/1S)	87,0	76,3	65,4	50,2	56,7	56,8	44,9	43,6	47,5
<i>Totale n</i>	<i>157.736</i>	<i>135.471</i>	<i>113.394</i>	<i>157.736</i>	<i>135.471</i>	<i>113.394</i>	<i>157.736</i>	<i>135.471</i>	<i>113.394</i>

Wat betreft het behalen van de streefniveaus, zijn er verschillen naar geslacht. Deze worden in het hoofdstuk weergegeven in figuur 2.2b. De bijbehorende gegevens zijn in onderstaande tabel te vinden.

Tabel 3.3.2 Percentage leerlingen dat de streefniveaus lezen, taalverzorging en rekenen beheerst naar geslacht in 2015, 2016 en 2017 (n=109.332)

	Lezen		Taalverzorging		Rekenen	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	%	%	%	%	%	%
2015	76,1	80,0	44,2	56,2	50,3	39,7
2016	73,9	78,8	51,1	62,3	48,0	39,3

2017	61,5	69,2	50,8	62,7	51,7	43,4
------	------	------	------	------	------	------

Hieronder worden de onderliggende gegevens aan figuur 2.2c in het hoofdstuk getoond. Hier worden scholen zonder hoogopgeleide ouders afgezet tegen scholen met zeer veel hoogopgeleide ouders (meer dan 90 procent van de ouders). Op sommige scholen zonder hoogopgeleide ouders halen evenveel leerlingen het streefniveau rekenen als op scholen met zeer veel hoogopgeleide ouders. Zo scoren scholen zonder hoogopgeleide ouders die bij de hoogst presterende 40 procent behoren (binnen de groep scholen zonder hoogopgeleide ouders), gemiddeld even hoog als de laagst scorende scholen met zeer veel hoogopgeleide ouders. Vergelijkbare gegevens worden weergegeven voor het percentage leerlingen met een migratieachtergrond.

Tabel 3.3.3 Gemiddeld percentage leerlingen dat het streefniveau 1S rekenen beheerst binnen groepen vergelijkbare scholen in percentage ouders met een hbo-opleiding of hoger (n=197)

	Scholen met 0% ouders met hbo-opleiding of hoger	Scholen met >90% ouders met hbo-opleiding of hoger
0-20% laagst presterende scholen	12	41
21-40% lager presterende scholen	22	58
40-60% gemiddeld presterende scholen	30	65
60-80% hoger presterende scholen	42	74
80-100% hoogst presterende scholen	62	86
	Scholen met 0% leerlingen zonder migratieachtergrond	Scholen met >90% leerlingen zonder migratieachtergrond
0-20% laagst presterende scholen	13	27
21-40% lager presterende scholen	27	42
40-60% gemiddeld presterende scholen	36	50
60-80% hoger presterende scholen	46	59
80-100% hoogst presterende scholen	65	74

NB: Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen IvhO op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

3.4 Sociale opbrengsten

Naast cognitieve opbrengsten, zijn ook sociale opbrengsten zeer relevant. Onderstaande tabel toont op verschillende onderdelen hoe bepaalde sociale opbrengsten volgens de schoolleiders getoetst worden. Dit verschilt behoorlijk per onderdeel.

Tabel 3.4.1 Percentage schoolleiders dat aangeeft dat de leerresultaten van de leerlingen worden vastgesteld bij de behandeling van de onderstaande thema's (n 2017=200)

		2016		2017	
		%	n		n
Aanleren sociale	Nee	8,0	16	6,0	12

vaardigheden	Ja, inschatting leraar	30,8	62	31,5	63
	Ja, zelfgemaakte verwerkingsopdrachten	1,5	3	1,5	3
	Ja, verwerkingsopdrachten uit bestaande methoden	18,9	38	24,5	49
	Ja, methode onafhankelijke toetsen of testen	40,8	82	36,5	73
Aanleren beleefdheid en fatsoen	Nee	14,0	28	14,0	28
	Ja, inschatting leraar	54,0	108	49,5	99
	Ja, zelfgemaakte verwerkingsopdrachten	2,5	5	1,5	3
	Ja, verwerkingsopdrachten uit bestaande methoden	15,5	31	19,5	39
	Ja, methode onafhankelijke toetsen of testen	14,0	28	15,5	31
Leren over andere culturen	Nee	18,4	37	21,0	42
	Ja, inschatting leraar	16,9	34	20,0	40
	Ja, zelfgemaakte verwerkingsopdrachten	10,9	22	12,5	25
	Ja, verwerkingsopdrachten uit bestaande methoden	53,2	107	44,0	88
	Ja, methode onafhankelijke toetsen of testen	0,5	1	2,5	5
Leren over basiswaarden	Nee	15,0	30	14,5	29
	Ja, inschatting leraar	43,5	87	49,5	99
	Ja, zelfgemaakte verwerkingsopdrachten	2,5	5	1,5	3
	Ja, verwerkingsopdrachten uit bestaande methoden	27,5	55	24,5	49
	Ja, methode onafhankelijke toetsen of testen	11,5	23	10,0	20
Godsdienstige en levensbeschouwelijke waarden en kennis	Nee	23,4	47	23,2	46
	Ja, inschatting leraar	23,4	47	31,3	62
	Ja, zelfgemaakte verwerkingsopdrachten	8,5	17	8,6	17
	Ja, verwerkingsopdrachten uit bestaande methoden	44,3	89	35,4	70
	Ja, methode onafhankelijke toetsen of testen	0,5	1	1,5	3
Leren over democratie	Nee	21,0	42	18,5	37
	Ja, inschatting leraar	16,0	32	19,0	38
	Ja, zelfgemaakte verwerkingsopdrachten	7,5	15	12,0	24
	Ja, verwerkingsopdrachten uit bestaande methoden	53,0	106	48,0	96
	Ja, methode onafhankelijke toetsen of testen	2,5	5	2,5	5
School is een oefenplaats	Nee	26,9	53	24,1	48
	Ja, inschatting leraar	45,2	89	53,3	106
	Ja, zelfgemaakte verwerkingsopdrachten	6,6	13	5,0	10
	Ja, verwerkingsopdrachten uit bestaande methoden	15,2	30	13,6	27

	Ja, methode onafhankelijke toetsen of testen	6,1	12	4,0	8
--	--	-----	----	-----	---

3.5 Vertraging en versnelling

Leerlingen kunnen het basisonderwijs later dan verwacht en eerder dan verwacht verlaten (resp. vertraging en versnelling). Hieronder wordt voor de afgelopen zes jaren weergegeven welk aandeel van de leerlingen het basisonderwijs onvertraagd, vertraagd of versneld verlaat. Leerlingen verlaten het primair onderwijs steeds vaker versneld, terwijl het percentage vertraagde leerlingen in de afgelopen zes jaren is afgenomen.

Tabel 3.5.1 Percentage vertraagde/versnelde leerlingen leerjaar 8, 2012-2017* (n 2017=174.492)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%	%
Onvertraagd	76,1	75,8	76,1	75,7	75,5	74,9
Vertraagd	17,5	16,4	15,1	14,5	13,8	13,4
Versneld	6,4	7,9	8,8	9,8	10,7	11,7
<i>Totale n</i>	<i>192.074</i>	<i>189.856</i>	<i>188.087</i>	<i>183.398</i>	<i>178.545</i>	<i>174.492</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

Er zijn een aantal leerlingkenmerken die samenhangen met vertraging en versnelling. Hieronder worden de verschillen weergegeven tussen leerlingen die in een bepaalde periode van het jaar geboren zijn (vroeg, midden, of laat). Van de leerlingen die vroeg geboren zijn, versnelt slechts een klein gedeelte. Dit is veel hoger bij leerlingen die laat geboren zijn. Het omgekeerde patroon is zichtbaar wat betreft vertraging.

Tabel 3.5.2 Percentage vertraagde/versnelde leerlingen leerjaar 8, naar relatieve leeftijd, 2015 en 2016 (n 2016=176.804)

			2015		2016	
			%	n	%	n
Relatieve leeftijd (okt. grens)	Vroeg	Onvertraagd	72,7	34.519	74,1	33.904
		Vertraagd	26,5	12.558	25,1	11.467
		Versneld	0,8	395	0,8	356
	Midden	Onvertraagd	83,9	74.731	84,3	72.753
		Vertraagd	13,0	11.579	12,4	10.688
		Versneld	3,1	2.771	3,3	2.873
	Laat	Onvertraagd	63,1	29.307	60,5	27.099
		Vertraagd	4,9	2.264	4,4	1.962
		Versneld	32,0	14.850	35,1	15.702

Er zijn ook relatief grote verschillen zichtbaar tussen provincies. Zo is in 2017 16,0 procent van de leerlingen vertraagd in Limburg, terwijl dit in Drenthe en Overijssel slechts 11,7 procent is. In Limburg versnellen relatief het minste leerlingen (9,6 procent), in Gelderland en Noord-Holland betreft dit juist relatief veel leerlingen (13,4 procent). Desalniettemin is de daling van het aandeel leerlingen dat de basisschool vertraagd verlaat in alle provincies zichtbaar, evenals de toename van het percentage versnelde leerlingen.

Tabel 3.5.3 Percentage vertraagde leerlingen leerjaar 8 naar provincie, 2012-2017* (n 2017=174.492)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%	%
Groningen	18,2	17,2	15,7	14,9	13,7	13,8
Friesland	15,6	14,2	12,8	12,1	12,2	12,1
Drenthe	17,0	15,3	15,1	13,1	12,6	11,7
Overijssel	16,1	15,3	13,9	12,9	12,0	11,7
Flevoland	17,9	16,8	16,2	15,3	14,3	14,0
Gelderland	16,0	15,2	13,8	13,0	12,8	11,9
Utrecht	17,3	16,1	14,6	14,2	13,3	12,7
Noord-Holland	17,2	15,8	14,2	13,9	12,7	12,6
Zuid-Holland	18,9	18,0	16,5	15,7	15,2	14,7
Zeeland	17,1	14,4	14,2	13,4	13,5	13,3
Noord-Brabant	18,1	16,5	15,8	15,4	14,5	14,2
Limburg	19,0	17,9	17,8	17,3	17,1	16,0

* Gegevens 2017 voorlopig

Tabel 3.5.4 Percentage versnelde leerlingen leerjaar 8 naar provincie, 2012-2017*
(n 2017=174.492)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%	%
Groningen	5,7	7,4	8,3	9,4	11,2	10,5
Friesland	6,3	7,2	8,5	9,6	11,0	11,2
Drenthe	5,6	7,2	8,1	10,6	10,9	13,1
Overijssel	5,7	7,5	8,4	10,1	11,2	12,4
Flevoland	7,4	8,6	9,9	11,6	12,4	13,8
Gelderland	7,5	9,8	10,8	11,6	12,2	13,4
Utrecht	7,0	8,2	9,6	9,8	11,2	11,8
Noord-Holland	8,4	10,1	10,7	11,3	12,1	13,4
Zuid-Holland	5,5	6,8	7,8	8,7	9,1	10,3
Zeeland	3,8	4,4	5,0	6,9	7,0	7,8
Noord-Brabant	5,4	6,5	7,2	8,6	10,0	11,0
Limburg	5,6	7,3	7,5	9,2	8,8	9,6

* Gegevens 2017 voorlopig

3.6 Advisering

De advisering van basisschoolleerlingen is een andere manier om te meten met welk niveau leerlingen de basisschool verlaten. Sinds drie jaren is dit advies in eerste instantie gebaseerd op de inschatting van de docent, waarna de eindtoets ook nog een indicatie geeft van het niveau dat leerlingen in het voortgezet onderwijs aan kunnen. Als dit toetsadvies hoger is dan het initiële advies, komt een leerling in aanmerking voor heroverweging. Vanwege de verandering in het proces van advisering en het feit dat bijstelling steeds vaker voorkomt, moet voorzichtig omgegaan worden met een eventuele trend. Onderstaande tabel geeft wel voor elk jaar de daadwerkelijke situatie weer: Dit zijn de adviezen waarmee de leerlingen uiteindelijk uitgestroomd zijn naar het voortgezet onderwijs. Uit onderstaande tabel

valt daarnaast af te leiden dat het percentage meervoudige adviezen sinds 2016 weer toeneemt (van 15,9 procent in 2015 naar 25,0 procent in 2017).

Tabel 3.6.1 Definitieve schooladviezen in de periode 2013-2017 (in percentages, n 2017=177.068)

	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%
Voortgezet speciaal onderwijs	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Praktijkonderwijs	0,5	0,6	0,8	0,8	0,8
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo	6,7	7,2	7,7	6,8	6,1
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo – kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	3,6	3,2	2,5	2,8	3,4
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	9,1	10,3	11,4	10,6	9,2
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo – gemengde/theoretische leerweg vmbo	2,7	2,2	1,9	2,5	3,3
Gemengde/theoretische leerweg vmbo	21,6	22,0	22,5	20,8	18,4
Gemengde/theoretische leerweg vmbo – havo	8,1	6,7	5,4	6,7	8,5
Havo	18,9	20,2	22,1	20,6	18,8
Havo/vwo	9,6	7,9	6,1	7,6	9,8
Vwo	18,3	18,9	19,7	20,6	21,4
Breed (>2 niveaus)	0,9	0,8	0,0	0,0	0,0
<i>Totale n</i>	<i>181.474</i>	<i>179.507</i>	<i>186.275</i>	<i>181.829</i>	<i>177.068</i>

Het advies dat leerlingen krijgen hangt in hoge mate samen met het opleidingsniveau van de ouders. In onderstaande tabel zijn leerlingen waarvan de ouders maximaal een mbo2-deiploma of lager hebben vergeleken met leerlingen waarvan de ouders een hbo-master of wo-opleiding hebben.

Tabel 3.6.2 Definitieve schooladviezen in 2017, uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders (max. mbo2 en hbo-master of wo-opleiding, n=53.871)

	Max. mbo2	Wo ba/ma & hbo ma
	%	%
Voortgezet speciaal onderwijs	0,2	0,1
Praktijkonderwijs	2,5	0,1
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo	14,0	0,7
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo – kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	6,5	0,6
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	15,2	2,0
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo – gemengde/theoretische leerweg vmbo	4,8	1,0

Gemengde/theoretische leerweg vmbo	21,3	8,8
Gemengde/theoretische leerweg vmbo – havo	8,5	6,1
Havo	13,6	19,2
Havo/vwo	5,7	14,2
Vwo	7,4	47,1
Breed (>2 niveaus)	0,4	0,2
<i>Totale n</i>	<i>25.048</i>	<i>28.823</i>

NB: Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen IvhO op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Zoals al eerder vermeld, kan het zo zijn dat leerlingen op basis van hun eindtoets in aanmerking komen voor heroverweging. Onderstaande tabel laat zien welk percentage van de leerlingen een lager of hoger advies heeft gekregen dan je zou verwachten op basis van de toets (resp. onder- en overadvisering). Dit is uitgesplitst naar het toetsniveau dat leerlingen behaald hebben.

Tabel 3.6.3 Onder- en overadvisering, uitgesplitst naar verwacht advies o.b.v. toets (n 2017=130.708)

		2015	2016	2017
		%	%	%
Vmbo-b	Gelijk	59,5	56,8	54,1
	Overadvisering met half niveau	10,7	12,5	16,2
	Overadvisering met minstens een heel niveau	29,8	30,7	29,7
Vmbo-b/k	Onderadvisering met half niveau	23,6	25,0	18,3
	Gelijk	8,0	10,4	13,2
	Overadvisering met half niveau	36,1	34,1	32,3
	Overadvisering met minstens een heel niveau	32,3	30,5	36,2
Vmbo-k	Onderadvisering met minstens een heel niveau	9,4	7,7	8,7
	Onderadvisering met half niveau	5,2	5,7	7,9
	Gelijk	32,1	29,4	28,1
	Overadvisering met half niveau	4,7	6,2	9,4
	Overadvisering met minstens een heel niveau	48,6	51,1	46,0
Vmbo-k/gt	Onderadvisering met minstens een heel niveau	42,8	20,7	-
	Onderadvisering met half niveau	33,0	32,3	-
	Gelijk	3,7	6,6	-
	Overadvisering met half niveau	15,0	31,2	-
	Overadvisering met minstens een heel niveau	5,5	9,2	-
Vmbo-gt	Onderadvisering met minstens een heel niveau	28,8	23,5	22,0

	Onder advisering met half niveau	3,9	5,2	7,7
	Gelijk	47,2	44,2	39,9
	Over advisering met half niveau	7,3	9,9	13,4
	Over advisering met minstens een heel niveau	12,8	17,1	17,1
Vmbo-gt/ havo	Onder advisering met minstens een heel niveau	15,5	13,2	13,6
	Onder advisering met half niveau	43,8	37,9	34,5
	Gelijk	10,8	13,5	18,2
	Over advisering met half niveau	25,5	28,1	25,7
	Over advisering met minstens een heel niveau	4,4	7,3	7,9
Havo	Onder advisering met minstens een heel niveau	33,2	26,9	23,0
	Onder advisering met half niveau	10,5	11,5	14,5
	Gelijk	42,4	39,7	36,1
	Over advisering met half niveau	7,3	10,5	14,1
	Over advisering met minstens een heel niveau	6,7	11,4	12,3
Havo/vwo	Onder advisering met minstens een heel niveau	17,5	16,1	16,7
	Onder advisering met half niveau	46,3	39,8	36,5
	Gelijk	13,5	17,0	22,2
	Over advisering met half niveau	22,7	27,1	24,5
Vwo	Onder advisering met minstens een heel niveau	18,9	17,0	13,2
	Onder advisering met half niveau	10,2	11,6	14,3
	Gelijk	70,9	71,4	72,5
Totaal	Onder advisering met minstens een heel niveau	17,4	15,1	13,9
	Onder advisering met half niveau	21,3	19,3	18,7
	Gelijk	35,8	35,8	37,8
	Over advisering met half niveau	14,1	16,0	15,8
	Over advisering met minstens een heel niveau	11,4	13,7	13,8
<i>Totale n</i>		<i>160.864</i>	<i>178.597</i>	<i>130.708</i>

Het percentage leerlingen dat in overweging komt voor herziening, hangt samen met bepaalde leerling- en schoolkenmerken. Leerlingen in meer stedelijke gebieden komen minder vaak in aanmerking voor heroverweging dan leerlingen in minder stedelijke gebieden.

Tabel 3.6.4 Heroverweging 2017, uitgesplitst naar stedelijkheid (n=130.708)

	Heroverweging i.v.m. minstens	Heroverweging i.v.m. half niveau	Niet in aanmerking voor
--	-------------------------------	----------------------------------	-------------------------

	een heel niveau verschil	verschil	heroverweging
	%	%	%
Zeer sterk stedelijk	10,4	16,3	73,3
Sterk stedelijk	13,2	17,8	69,0
Matig stedelijk	13,6	19,4	67,0
Weinig stedelijk	16,8	20,1	63,2
Niet stedelijk	18,5	22,0	59,6
Totaal	13,9	18,7	67,4
<i>Totale n</i>	<i>18.217</i>	<i>24.420</i>	<i>88.071</i>

Tussen scholen zijn grote verschillen te zien in het percentage leerlingen dat onder- en overgeadviseerd wordt. In het sectorhoofdstuk wordt dit inzichtelijk gemaakt door middel van figuur 2.2e. Hieronder worden de gegevens weergegeven waarop dit figuur gebaseerd is.

Tabel 3.6.5 Percentage leerlingen dat onder- en overgeadviseerd wordt ten opzichte van het initiële advies op schoolniveau, 2017 (n 2017=4.262)

	Onder advisering		Over advisering	
	%	n	%	n
<10%	12,8	547	16,0	682
10-20%	16,2	692	18,9	804
20-30%	18,5	789	20,0	853
30-40%	16,1	688	17,5	747
40-50%	13,7	582	11,4	486
50-60%	10,9	463	8,5	361
60-70%	6,3	269	4,4	189
70-80%	3,4	146	2,3	97
80-90%	1,5	65	0,7	29
>=90%	0,5	21	0,3	14

Onderstaande tabel toont het percentage leerlingen dat een bijstelling heeft gekregen, ten opzichte van de leerlingen die hiervoor in aanmerking kwamen.

Tabel 3.6.6 Percentage leerling met een bijgesteld advies, ten opzichte van alle leerlingen die hiervoor in aanmerking kwamen, 2015-2017 (n 2017=42.637)

	2015	2016	2017
	%	%	%
Heroverweging i.v.m. minstens een heel niveau verschil	15,4	31,2	34,4
Heroverweging i.v.m. half niveau verschil	3,8	10,8	14,6
Totaal	9,0	19,7	23,0
<i>Totale n</i>	<i>62.175</i>	<i>61.585</i>	<i>42.637</i>

4 Onderwijsproces

Resultaten worden uiteindelijk behaald door een goed onderwijsproces. Voor de Staat van het Onderwijs worden zowel op school- als op lesniveau observaties gedaan over het onderwijsproces. In het tabellenboek zijn nog aanvullende gegevens en voor sommige indicatoren nog meer uitsplitsingen te vinden.

4.1 Oordelen onderwijsproces

In het sectorhoofdstuk worden de oordelen van de inspecteurs op de standaarden van het onderwijsproces in figuur 2.3b weergegeven. Onderstaande tabel toont de onderliggende gegevens.

Tabel 4.1.1 Oordelen op de standaarden van het onderwijsproces in 2015/2016 en 2016/2017 (in percentages, n 2016/2017=194)*

		2015/2016	2016/2017
		%	%
Aanbod	Onvoldoende	<1	2
	Voldoende	73	70
	Goed	27	28
Zicht op ontwikkeling	Onvoldoende	14	6
	Voldoende	63	68
	Goed	23	26
Didactisch handelen	Onvoldoende	4	2
	Voldoende	86	87
	Goed	10	11
(Extra) ondersteuning	Onvoldoende	7	7
	Voldoende	59	69
	Goed	34	24
Pedagogisch klimaat	Onvoldoende	-	<1
	Voldoende	-	34
	Goed	-	66

* Significante verschillen t.o.v. het voorgaande jaar zijn vetgedrukt

4.2 Didactische vaardigheden leraren

De afgelopen jaren zijn lessen bezocht door inspecteurs, waarbij verschillende vaardigheden van de docenten gescoord worden. Hieronder wordt een somscore weergegeven van de algemeen didactische vaardigheden (duidelijke uitleg, taakgerichte werksfeer, leerlingen zijn actief betrokken) en differentiatievaardigheden (afstemming instructie, afstemming verwerking, afstemming onderwijstijd).

Tabel 4.2.1 Percentage lessen waar de algemeen didactische vaardigheden en de differentiatievaardigheden voldoende of niet te beoordelen zijn in de periode 2012/2013-2016/2017* (n 2016/2017=761)

	2012/	2013/	2014/	2015/	2016/

	2013	2014	2015	2016	2017
Alle algemeen didactische vaardigheden voldoende	85	83	84	78	79
Alle differentiatievaardigheden voldoende	58	62	58	59	64

* Significante verschillen t.o.v. voorgaand schooljaar zijn vetgedrukt

Hieronder worden de afzonderlijke indicatoren weergegeven.

Tabel 4.2.2 Percentage lessen in het basisonderwijs dat als onvoldoende, voldoende of niet te beoordelen is beoordeeld op verschillende indicatoren* (n 2016/2017=761)

		2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
		%	%	%	%	%	%
Duidelijke uitleg	Onvoldoende	11	9	9	8	10	13
	Voldoende	88	89	89	90	89	85
	Nvt	2	2	2	1	1	2
Taakgerichte werksfeer	Onvoldoende	6	5	6	7	8	7
	Voldoende	94	95	94	93	92	93
	Nvt	0	0	0	0	0	0
Leerlingen zijn actief betrokken	Onvoldoende	8	9	10	8	12	11
	Voldoende	92	91	90	92	88	89
	Nvt	0	0	0	0	0	0
Feedback op leer- en ontwikkelingsproces	Onvoldoende	31	21	25	27	28	28
	Voldoende	63	71	66	68	67	65
	Nvt	7	8	9	6	5	7
Afstemming instructie	Onvoldoende	33	34	32	35	35	31
	Voldoende	62	62	64	60	58	60
	Nvt	5	4	4	4	7	9
Afstemming verwerking	Onvoldoende	25	24	21	20	15	13
	Voldoende	69	70	73	74	76	78
	Nvt	6	6	6	5	9	9
Afstemming onderwijstijd	Onvoldoende	15	11	9	11	13	9
	Voldoende	69	75	74	73	66	65
	Nvt	16	14	17	17	21	26

* Significante verschillen t.o.v. het voorgaande schooljaar zijn vetgedrukt

Voor uitsplitsingen naar docentkenmerken zijn de gegevens van de lesobservaties van 2012/2013 tot en met 2016/2017 samengenomen. Er zijn significante verschillen zichtbaar tussen mannen en vrouwen wat betreft het geven van duidelijke uitleg.

Tabel 4.2.3 Percentage lessen in het basisonderwijs dat als onvoldoende, voldoende of niet te beoordelen is beoordeeld, naar geslacht, voor de periode 2012-2013 tot en met 2016-2017* (n=7.008)

	Les : Geslacht	
	Man	Vrouw
	%	%

Duidelijke uitleg	Onvoldoende	12	9
	Voldoende	86	89
	Nvt	2	2

* Significante verschillen zijn vetgedrukt

Er is geen aanwijzing dat docenten met academische pabo betere lessen geven; wel zijn er wat betreft actieve betrokkenheid verschillen zichtbaar tussen docenten met (academische) pabo en een andere opleiding. Ook worden docenten met academische pabo vaker als onvoldoende beoordeeld op het geven van duidelijk uitleg dan docenten met een regulier pabodiploma.

Tabel 4.2.4 Percentage lessen in het basisonderwijs dat als onvoldoende, voldoende of niet te beoordelen is beoordeeld, naar opleiding, voor de periode 2014-2015 tot en met 2016-2017* (n=3.204)

		Les : Opleiding			
		pabo	academische pabo	LIO of zij-instromers	overig
		%	%	%	%
Duidelijke uitleg	Onvoldoende	10	27	27	12
	Voldoende	89	73	67	88
	Nvt	2	0	7	0
Taakgerichte werksfeer	Onvoldoende	7	15	20	15
	Voldoende	93	85	80	85
	Nvt	0	0	0	0
Leerlingen zijn actief betrokken	Onvoldoende	9	12	33	24
	Voldoende	91	88	67	76
	Nvt	0	0	0	0
Feedback op leer- en ontwikkelingsproces	Onvoldoende	27	35	33	41
	Voldoende	67	58	53	50
	Nvt	6	8	13	9

* Significante verschillen t.o.v. pabo-docenten zijn vetgedrukt

Docenten die in een hogere leeftijdscategorie vallen, worden op verschillende indicatoren vaker als onvoldoende beoordeeld dan docenten in de leeftijd 40-49.

Tabel 4.2.5 Percentage lessen in het basisonderwijs dat als onvoldoende, voldoende of niet te beoordelen is beoordeeld, naar leeftijd, voor de periode 2012-2013 tot en met 2016-2017* (n=7.008)

		Leeftijd docent				
		20-29	30-39	40-49	50-59	60 of ouder
		%	%	%	%	%
Duidelijke uitleg	Onvoldoende	7	8	9	11	16
	Voldoende	91	90	89	87	81
	Nvt	2	2	2	2	3
Taakgerichte werksfeer	Onvoldoende	5	6	6	7	11
	Voldoende	95	94	94	93	89
	Nvt	0	0	0	0	0
Leerlingen zijn	Onvoldoende	7	9	9	12	13

actief betrokken	Voldoende	93	91	91	88	87
	Nvt	0	0	0	0	0
Feedback op leer- en ontwikkelingsproces	Onvoldoende	22	24	24	29	28
	Voldoende	70	70	69	62	64
	Nvt	8	6	7	9	9
Afstemming instructie	Onvoldoende	30	29	36	39	35
	Voldoende	66	66	60	55	57
	Nvt	4	5	5	6	8
Afstemming verwerking	Onvoldoende	19	17	19	23	25
	Voldoende	75	77	74	69	66
	Nvt	6	6	6	8	8
Afstemming onderwijstijd	Onvoldoende	11	9	10	12	11
	Voldoende	73	74	73	69	69
	Nvt	17	17	17	19	21

* Significante verschillen t.o.v. leeftijdscategorie 40-49 jaar zijn vetgedrukt

Docenten met meer ervaring worden op een aantal indicatoren minder positief beoordeeld dan docenten met 4-9 jaar leservaring.

Tabel 4.2.6 Percentage lessen in het basisonderwijs dat als onvoldoende, voldoende of niet te beoordelen is beoordeeld, naar leservaring, voor de periode 2012-2013 tot en met 2016-2017* (n=7.008)

		Les : Leservaring					
		<1 jaar	1-3 jaar	4-9 jaar	10-19 jaar	20-29 jaar	>=30 jaar
		%	%	%	%	%	%
Duidelijke uitleg	Onvoldoende	11	11	8	9	10	13
	Voldoende	86	88	91	89	88	85
	Nvt	2	1	2	1	2	2
Taakgerichte werksfeer	Onvoldoende	12	5	5	6	7	8
	Voldoende	88	95	94	94	93	92
	Nvt	0	0	0	0	0	0
Leerlingen zijn actief betrokken	Onvoldoende	12	10	8	10	10	11
	Voldoende	88	90	92	90	90	89
	Nvt	0	0	0	0	0	0
Feedback op leer- en ontwikkelingsproces	Onvoldoende	29	26	22	25	26	29
	Voldoende	61	67	71	69	66	62
	Nvt	10	8	7	7	9	8
Afstemming instructie	Onvoldoende	40	32	30	32	39	38
	Voldoende	57	62	66	63	56	56
	Nvt	2	6	4	5	6	6
Afstemming verwerking	Onvoldoende	22	22	18	19	20	24
	Voldoende	73	72	76	75	73	67
	Nvt	5	6	6	6	7	9
Afstemming onderwijstijd	Onvoldoende	16	10	10	10	10	11
	Voldoende	72	69	75	72	72	68

	Nvt	12	21	15	18	18	21
--	-----	----	-----------	----	----	----	-----------

* Significante verschillen t.o.v. leservaring 4-9 jaar zijn vetgedrukt

Docenten in een homogene groep worden beter beoordeeld dan docenten in een combinatiegroep.

Tabel 4.2.7 Percentage lessen in het basisonderwijs dat onvoldoende, voldoende of niet te beoordelen is naar homogene groepen versus combinatiegroepen over de periode 2012/2013 tot en met 2016/2017* (n = 7.008)

		Combinatie- groep	Homogene groep
Duidelijke uitleg	Onvoldoende	12	8
	Voldoende	86	90
	Niet te beoordelen	2	2
Taakgerichte werksfeer	Onvoldoende	8	5
	Voldoende	92	95
	Niet te beoordelen	0	0
Leerlingen zijn actief betrokken	Onvoldoende	11	9
	Voldoende	89	91
	Niet te beoordelen	0	0
Feedback op leer- en ontwikkelingsproces	Onvoldoende	25	25
	Voldoende	66	68
	Niet te beoordelen	8	7
Afstemming instructie	Onvoldoende	36	32
	Voldoende	58	64
	Niet te beoordelen	6	4
Afstemming verwerking	Onvoldoende	22	20
	Voldoende	70	76
	Niet te beoordelen	9	5
Afstemming onderwijstijd	Onvoldoende	11	10
	Voldoende	70	74
	Niet te beoordelen	20	16

* Significante verschillen zijn vetgedrukt

4.3

Schoolklimaat

Inspecteurs beoordelen de veiligheid op scholen in vrijwel alle gevallen als minstens voldoende.

Tabel 4.3.1 Oordelen op de standaard veiligheid basisonderwijs 2016-2017 (n=194)

		Schooljaar	
		2016-2017	
		%	n
Veiligheid	Onvoldoende	1	1
	Voldoende	83	161

	Goed	16	32
	Totaal	100	194

Schoolleiders hebben een aantal vragen beantwoord met betrekking tot het schoolklimaat en de meldcode. Hieronder staat een selectie van deze vragen weergegeven.

Tabel 4.3.2 Percentage schoolleiders dat aangeeft de veiligheid onder leerlingen en leraren te meten (n=200)

	%	n
Ja, voor leerlingen	7,5	15
Ja, voor leraren	0,5	1
Ja, voor leerlingen en leraren	91,0	182
Nee	1,0	2

Tabel 4.3.3 Percentage leerlingen/leraren dat zich volgens de meting sociaal en/of fysiek veilig voelt (n=142)

	Gem.	n
Leerlingen - percentage fysiek veilig	89,8	133
Leerlingen - percentage sociaal veilig	88,5	142
Leraren - percentage fysiek veilig	94,2	127
Leraren - percentage sociaal veilig	92,4	132

Tabel 4.3.4 Percentage scholen dat aangeeft te beschikken over een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (n 2017=200)

	2015		2016		2017	
	%	n	%	n	%	n
Ja	96,2	280	98,0	197	99,5	199
Nee			1,5	3	0,5	1
Onbekend			0,5	1	0,0	0

Tabel 4.3.5 Percentage scholen dat aangeeft de meldcode in het vorige schooljaar (resp. 2014/2015, 2015/2016) te hebben toegepast (n 2017=199)

	2016		2017	
	%	n	%	n
Ja	29,3	58	39,7	79
Nee	68,2	135	59,3	118
Onbekend	2,5	5	1,0	2

Tabel 4.3.6 Het door schoolleiders aangegeven resultaat van het toepassen van de meldcode (meerdere antwoorden mogelijk, n 2017=79)

	2016		2017	
	%	n	%	n

We hebben besloten geen actie te ondernemen	Nee	93,7	59	89,9	71
	Ja	6,3	4	10,1	8
We zijn er als school zelf mee bezig gegaan	Nee	60,3	38	55,7	44
	Ja	39,7	25	44,3	35
We hebben een melding gedaan bij Veilig Thuis, AMK of SHG (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Steunpunt Huiselijk Geweld)	Nee	49,2	31	46,8	37
	Ja	50,8	32	53,2	42
We hebben een melding gedaan bij een andere externe instantie (zoals bijvoorbeeld Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, huisarts, politie of andere)	Nee	57,1	36	57,0	45
	Ja	42,9	27	43,0	34
Anders	Nee	66,7	42	67,1	53
	Ja	33,3	21	32,9	26

Als er misstanden zijn, kan er melding gemaakt worden bij de vertrouwensinspecteurs. Hieronder wordt weergegeven hoe vaak dit in 2016/2017 is voorgekomen. Figuur 2.3c is gebaseerd op deze tabel.

Tabel 4.3.7 Aantal meldingen bij vertrouwensinspecteurs voor het primair onderwijs in 2016/2017 (n=1.216)

Seksueel misbruik	Seksuele intimidatie	Psychisch geweld	Fysiek geweld	Discriminatie	Radicalisering	Overig	Totaal
30	108	652	364	24	2	36	1.216

5 Sturing op kwaliteit

Scholen en besturen moeten sturen op de kwaliteit van het onderwijs dat ze aanbieden. Over deze sturing worden in dit hoofdstuk gegevens gepresenteerd. In het tabellenboek zijn nog aanvullende gegevens en voor sommige indicatoren nog meer uitsplitsingen te vinden.

5.1 Sturing op schoolniveau

Hieronder wordt de ontwikkeling van het aantal basisscholen en het gemiddeld aantal leerlingen per school weergegeven.

Tabel 5.1.1 Aantal reguliere basisscholen en gemiddeld aantal leerlingen per school, 2012/2013-2016/2017 (n scholen 2016/2017=6.347)

	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Aantal scholen	6.742	6.649	6.549	6.430	6.347
Gemiddelde schoolgrootte	222	222	223	224	225

Bron: CBS, DUO en OCW, 2018

Onderstaande tabellen tonen de arrangementen tussen 2013 en 2017. Een lichte stijging in het percentage basisarrangementen is zichtbaar. Voor 2016 en 2017 zijn de arrangementen ook uitgesplitst naar een beperkt aantal schoolkenmerken.

Tabel 5.1.2 Arrangementenverdeling 1 sept. 2017 (n 2017=6.633)

Jaar (peildatum 1 sept.)	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%
Basis	97,8	97,8	97,9	98,1	98,1
Zwak	2,0	2,0	1,9	1,7	1,6
Zeer zwak	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>n</i>	7.023	6.999	6.793	6.718	6.633

Tabel 5.1.3 Arrangementenverdeling naar provincie (n 2017=6.633)

	Jaar (peildatum 1 sept.)							
	2016				2017			
	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal
	%	%	%	n	%	%	%	n
Groningen	96,8	3,2	0,0	279	98,5	1,5	0,0	275
Friesland	99,1	0,5	0,5	424	97,8	1,7	0,5	416
Drenthe	94,5	5,1	0,4	273	97,0	3,0	0,0	271
Overijssel	98,0	1,4	0,5	563	98,5	1,1	0,4	550
Flevoland	95,7	3,7	0,5	187	93,4	5,5	1,1	182
Gelderland	98,5	1,4	0,1	910	98,0	1,8	0,2	896
Utrecht	99,0	0,8	0,2	494	98,8	1,0	0,2	492
Noord-Holland	97,7	1,9	0,3	925	97,4	2,0	0,7	922
Zuid-Holland	97,3	2,5	0,2	1.232	97,7	2,1	0,2	1.222

Zeeland	100,0	0,0	0,0	204	99,0	1,0	0,0	203
Noord-Brabant	99,5	0,5	0,0	869	99,4	0,5	0,1	851
Limburg	99,7	0,3	0,0	358	100,0	0,0	0,0	353

Kleinere scholen krijgen minder vaak een basisarrangement toegekend.

Tabel 5.1.4 Arrangementenverdeling naar leerlingaantal scholen (n 2017=6.615)

	Jaar (peildatum 1 sept.)							
	2016				2017			
	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal
	%	%	%	n	%	%	%	n
1-100	97,2	2,4	0,3	1.270	96,9	2,7	0,5	1.245
101-200	97,6	2,0	0,4	2.277	98,0	1,7	0,3	2.329
201-300	98,9	1,0	0,1	1.733	98,4	1,3	0,2	1.726
301-400	98,5	1,5	0,0	778	99,0	1,0	0,0	784
401-meer	99,5	0,5	0,0	575	99,4	0,6	0,0	531

Onderstaande tabel toont een procentueel forse stijging van islamitische basisscholen die als zeer zwak beoordeeld zijn. Omdat er niet zo heel veel basisscholen op islamitische grondslag zijn, betekent dit in absolute aantallen dat er in 2017 drie islamitische scholen zeer zwak zijn. In 2016 was er een zwakke islamitische school.

Tabel 5.1.5 Arrangementenverdeling naar denominatie (n 2017=6.633)

	Jaar (peildatum 1 sept.)							
	2016				2017			
	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal
	%	%	%	n	%	%	%	n
Openbaar	97,4	2,3	0,3	2.210	97,8	1,9	0,3	2.177
Rooms-katholiek	98,9	1,0	0,1	1.998	99,1	0,8	0,1	1.969
Protestants-christelijk	98,0	1,8	0,2	1.707	97,9	2,0	0,2	1.683
Gereformeerd Vrijgemaakt	97,2	1,8	0,9	109	97,2	1,8	0,9	109
Reformatorisch	98,8	1,2	0,0	163	99,4	0,6	0,0	163
Islamitisch	97,8	2,2	0,0	45	93,8	0,0	6,3	48
Overig bijzonder	98,6	1,2	0,2	486	96,5	2,7	0,8	484

Tabel 5.1.6 Arrangementenverdeling naar G4 (n 2017=6.633)

	Jaar (peildatum 1 sept.)							
	2016				2017			
	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal	Basis	Zwak	Zeer zwak	Totaal
	%	%	%	n	%	%	%	n

Geen G4	98,2	1,6	0,2	6.085	98,1	1,6	0,3	6.002
Amsterdam	97,6	2,4	0,0	207	98,6	1,0	0,5	209
Rotterdam	94,6	5,4	0,0	186	96,7	2,7	0,5	184
Den Haag	99,3	0,7	0,0	142	99,3	0,7	0,0	140
Utrecht	100,0	0,0	0,0	98	100,0	0,0	0,0	98

Onderstaande tabel toont hoe scholen gescoord zijn op standaarden met betrekking tot sturing op kwaliteit.

Tabel 5.1.7 Oordelen op de standaard (sturing op) kwaliteitszorg basisonderwijs 2015-2016 en 2016-2017* (n 2016/2017=194)

		Schooljaar	
		2015/2016	2016/2017
		%	%
Kwaliteitszorg	Onvoldoende	7	6
	Voldoende	64	65
	Goed	29	29
	Totaal	100	100
Kwaliteitscultuur	Onvoldoende	5	1
	Voldoende	51	57
	Goed	44	42
	Totaal	100	100
Verantwoording en dialoog	Onvoldoende	4	1
	Voldoende	68	77
	Goed	28	22
	Totaal	100	100

* Significante verschillen t.o.v. het voorgaande schooljaar zijn vetgedrukt

5.2 Sturing op bestuursniveau

Onderstaande tabel toont hoeveel besturen een (zeer) zwakke vestigingen onder zich hebben. Dit aandeel is licht afgenomen ten opzichte van vorig jaar.

Tabel 5.2.1 Toezichtarrangementen op bestuursniveau (n 2017=919)

	Jaar (peildatum 1 sept.)			
	2016		2017	
	%	n	%	n
Geen zwakke of zeer zwakke vestiging	88,6	838	88,9	817
Minstens een zwakke of zeer zwakke vestiging	11,4	108	11,1	102
Totaal	100,0	946	100,0	919

Tussen september 2016 en januari 2018 zijn ook meerdere besturen bezocht: Hierdoor zijn er oordelen beschikbaar van 130 besturen. Deze zijn hieronder weergegeven. Met name op het onderdeel kwaliteitszorg hebben veel besturen de beoordeling onvoldoende gekregen.

Tabel 5.2.2 Kwaliteitszorg
(september 2016 tot januari 2018, n=130)

	%	n
Onvoldoende	20	26
Voldoende	68	89
Goed	12	15
Totaal	100	130

Tabel 5.2.3 Kwaliteitscultuur
(september 2016 tot januari 2018, n=130)

	%	n
Onvoldoende	5	7
Voldoende	62	81
Goed	32	42
Totaal	100	130

Tabel 5.2.4 Verantwoording en dialoog (september 2016 tot januari 2018, n=128)

	%	n
Onvoldoende	9	11
Voldoende	77	98
Goed	15	19
Totaal	100	128

Ook het financiële aspect is essentieel voor goede sturing op kwaliteit. Hieronder staat de tabel weergegeven waar figuur 2.4b in het sectorhoofdstuk op gebaseerd is.

Tabel 5.2.5 Ontwikkeling financiële kengetallen in het primair onderwijs* in de periode 2012-2019**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rentabiliteit %	0,5	3,3	-0,1	0,8	0,9	-0,8	0,1	-0,1
Solvabiliteit	0,69	0,71	0,72	0,72	0,73	0,73	0,74	0,76
Liquiditeit	2,02	2,32	2,38	2,51	2,61	2,54	2,53	2,57

* Inclusief speciaal onderwijs

** Cursief: prognoses uit continuïteitsparagraaf

Bron: DUO, 2017

6 Passend onderwijs

6.1 Verhouding onderwijssoorten primair onderwijs

Onderstaande tabel laat zien hoeveel procent van de leerlingen afgelopen vier jaren ingeschreven stond voor het regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en de verschillende clusters van speciaal onderwijs. Het overgrote gedeelte van de leerlingen staat ingeschreven voor regulier basisonderwijs. Dit percentage neemt na een jarenlange stijging in 2017 voor het eerst weer licht af.

Tabel 6.1.1 Percentage leerlingen in regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en de verschillende clusters van speciaal onderwijs* (n 2017=1.478.048)

	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%
BO	95,6	95,7	95,8	95,7
SBO	2,4	2,3	2,3	2,3
SO cluster 1	0,0	0,0	0,0	0,0
SO cluster 2	0,4	0,4	0,4	0,4
SO overig	1,6	1,5	1,6	1,6

* Gegevens 2017 voorlopig

6.2 Leerlingstromen

Het percentage leerlingen dat doorverwezen wordt naar het sbo en speciaal onderwijs is de afgelopen drie jaar toegenomen of stabiel gebleven. Onderstaande tabel illustreert dit: hierin wordt weergegeven waar leerlingen die in een bepaald schooljaar ingeschreven stonden voor het basisonderwijs, zich een jaar later bevonden.

Tabel 6.2.1 Onderwijspositie van basisschoolleerlingen (exclusief groep 8-leerlingen) in jaar t en in jaar t+1 in de periode 2015-2017 (n 2017=1.237.380)

Leerlingen basisonderwijs in:	Onderwijspositie leerlingen basisonderwijs een jaar later*		
	Basisonderwijs	Speciaal basisonderwijs	Speciaal onderwijs
	%	%	%
2014/2015	99,4	0,4	0,2
2015/2016	99,2	0,5	0,3
2016/2017	99,1	0,6	0,3

* Gegevens 2017 voorlopig

Onderstaande tabel toont de gegevens die gebruikt zijn voor de visualisatie van de leerlingstromen tussen regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs. Hieruit wordt duidelijk dat het aantal verwijzingen vanuit het basisonderwijs naar het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs de afgelopen twee jaar is toegenomen. Het aantal terugplaatsingen vanuit so daalt.

Tabel 6.2.2 Leerlingstromen tussen regulier basisonderwijs (BAO), speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal onderwijs (SO), in absolute aantallen (n 2016/2017=1.287.094)*

Inschrijvingsjaar		Plaatsing volgend schooljaar		
		BAO	SBO	SO
2014/ 2015	BAO	1.249.171	5.296	2.870
	SBO	211	27.452	744
	SO	780	861	23.548
2015/ 2016	BAO	1.237.985	6.396	3.387
	SBO	213	25.490	894
	SO	774	854	22.260
2016/ 2017	BAO	1.226.606	6.992	3.782
	SBO	282	25.064	901
	SO	529	682	22.256

* Gegevens 2017 voorlopig

7 Speciaal Basisonderwijs

7.1 Leerlingenpopulatie

Hieronder wordt de ontwikkeling van het aantal ingeschreven leerlingen in het speciaal basisonderwijs tussen 2012 en 2017 weergegeven.

Tabel 7.1.1 Leerlingenpopulatie speciaal basisonderwijs, absoluut aantal inschrijvingen (n 2017=33.968)

Jaar van inschrijving					
2012	2013	2014	2015	2016	2017*
n	n	n	n	n	n
39.929	38.135	36.847	34.737	33.869	33.968

* Voorlopige gegevens, gebaseerd op afwijkende bron: Inspectie van het Onderwijs, 2017

Bron: CBS, DUO en OCW, 2018

In het speciaal basisonderwijs zitten meer jongens dan meisjes. Hieronder wordt zichtbaar gemaakt hoe groot het verschil is vergeleken met het reguliere basisonderwijs.

Tabel 7.1.2 Leerlingenpopulatie speciaal basisonderwijs en regulier basisonderwijs, totaal, uitgesplitst naar geslacht, 2015-2017* (n 2017=1.448.369)

	Jaar van inschrijving					
	2015		2016		2017	
	SBO	BAO	SBO	BAO	SBO	BAO
	%	%	%	%	%	%
Jongen	67,0	50,5	67,5	50,5	67,9	50,5
Meisje	33,0	49,5	32,5	49,5	32,1	49,5
<i>Totale n</i>	<i>34.737</i>	<i>1.443.256</i>	<i>33.869</i>	<i>1.427.672</i>	<i>33.967</i>	<i>1.414.402</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

Ook zitten er, vergeleken met in het reguliere basisonderwijs, relatief veel leerlingen met lager opgeleide ouders in het speciaal basisonderwijs.

Tabel 7.1.3 Leerlingenpopulatie speciaal basisonderwijs en regulier basisonderwijs, totaal, uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders, 2015-2016 (n 2016=1.297.783)

		Jaar van inschrijving			
		2015		2016	
		SBO	BAO	SBO	BAO
		%	%	%	%
Hoogst behaalde opleiding ouders	Opleiding onbekend	28,1	21,2	26,8	20,2
	Max. mbo2	35,5	14,8	35,6	14,7
	Mbo 3-4	25,0	24,5	25,4	24,8
	Hbo ad/ba	8,2	22,8	8,7	23,3
	Wo ba/ma & hbo ma	3,2	16,7	3,5	17,1
	<i>Totale n</i>	<i>34.625</i>	<i>1.436.643</i>	<i>32.892</i>	<i>1.264.891</i>

NB: Cellen met minder dan 10 observaties en cellen die leiden tot groepsonthulling zijn leeggemaakt.

NB: Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen IvHO op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Daarnaast zitten er op het speciaal basisonderwijs relatief veel leerlingen met een migrantenachtergrond.

Tabel 7.1.4 Leerlingenpopulatie SBO, instroom en totaal, uitgesplitst naar etniciteit* (n 2017=1.441.820)

	Jaar van inschrijving					
	2015		2016		2017	
	SBO	BAO	SBO	BAO	SBO	BAO
	%	%	%	%	%	%
Geen migratie-achtergrond	71,8	75,4	71,3	74,7	71,1	74,1
Westerse migratie-achtergrond	6,2	7,5	6,5	7,7	6,5	7,9
Niet-westerse migratie-achtergrond, tweede generatie	19,4	15,5	19,5	15,4	19,3	15,2
Niet-westerse migratie-achtergrond, eerste generatie	2,6	1,7	2,8	2,1	3,1	2,7
<i>Totale n</i>	<i>34.619</i>	<i>1.434.541</i>	<i>33.794</i>	<i>1.420.751</i>	<i>33.868</i>	<i>1.407.952</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

7.2

Instroom

Onderstaande tabel toont de absolute instroom in het speciaal basisonderwijs in de afgelopen schooljaren.

Tabel 7.2.1 Aantal instromende leerlingen speciaal basisonderwijs, 2012-2017* (n 2017=8.819)

Jaar van inschrijving					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
n	n	n	n	n	n
8.706	8.524	8.593	7.194	8.306	8.819

* Gegevens 2017 voorlopig

In sommige provincies neemt de relatieve instroom (ten opzichte van de landelijke instroom) in het SBO af, terwijl deze in andere provincies toeneemt. Dit wordt inzichtelijk gemaakt in onderstaande tabel.

Tabel 7.2.2 Instromende leerlingen speciaal basisonderwijs, naar provincie, 2012-2017* (n 2017=8.819)

	Jaar van inschrijving					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017

	%	%	%	%	%	%
Groningen	3,9	3,8	4,0	3,1	4,0	3,9
Friesland	4,1	4,2	5,2	4,6	4,4	3,9
Drenthe	3,0	2,8	2,9	2,4	2,8	2,7
Overijssel	8,5	8,1	8,0	8,3	8,6	8,2
Flevoland	3,4	2,9	3,4	3,1	3,0	3,6
Gelderland	13,4	13,1	12,6	10,5	11,4	11,5
Utrecht	8,2	8,6	8,1	8,8	8,2	8,1
Noord-Holland	13,2	13,5	14,2	16,7	15,3	15,0
Zuid-Holland	19,2	20,3	19,9	21,1	21,9	22,3
Zeeland	2,5	2,5	2,3	2,2	2,3	2,2
Noord-Brabant	14,5	14,2	13,5	12,6	11,3	11,8
Limburg	6,2	6,1	6,0	6,4	6,8	6,8
<i>Totale n</i>	<i>8.706</i>	<i>8.524</i>	<i>8.593</i>	<i>7.194</i>	<i>8.306</i>	<i>8.819</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

Het percentage leerlingen dat op relatief jonge leeftijd binnenkomt, is de afgelopen jaren toegenomen.

Tabel 7.2.3 Percentage leerlingen naar leeftijd bij instroom sbo 2011-2017* (n 2017=8.904)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%	%	%
4	5,0	5,5	5,9	6,9	8,8	7,8	7,6
5	7,9	8,0	8,7	8,2	9,5	9,0	9,0
6	10,8	11,6	10,1	11,0	10,8	9,9	9,6
7	14,2	15,7	15,5	14,8	14,2	14,5	14,5
8	18,4	16,3	17,0	16,6	15,8	17,2	17,0
9	18,7	18,5	18,2	17,9	16,4	17,6	17,8
10	14,9	15,0	15,1	14,5	13,7	14,5	14,2
11	8,1	7,8	7,9	8,0	8,5	7,6	8,3
12	1,8	1,6	1,7	2,0	2,0	1,8	1,7
13	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
<i>Totale n</i>	<i>9.574</i>	<i>8.776</i>	<i>8.611</i>	<i>8.681</i>	<i>7.284</i>	<i>8.377</i>	<i>8.904</i>

* Gegevens 2017 voorlopig

7.3

Prestaties

Een deel van de leerlingen die uitstromen uit het speciaal basisonderwijs maakt een eindtoets. Hieronder worden de resultaten voor de afgelopen jaren weergegeven.

Tabel 7.3.1 Gemiddelde van verschillende eindtoetsen, toetsjaar 2015-2017 (n 2017=1.402)

	2015	2016	2017
	Gem.	Gem.	Gem.
Cito/Cet	516,79	517,86	518,22

R8	152,83	149,52	149,48
IEP	65,07	56,84	-
Dia	-	-	333,71
<i>Totale n</i>	<i>490</i>	<i>1.347</i>	<i>1.402</i>

7.4

Advisering

Hieronder staat weergegeven met welk VO-advies leerlingen het speciaal basisonderwijs verlieten in de afgelopen jaren.

Tabel 7.4.1 Afgegeven definitieve adviezen speciaal basisonderwijs (n 2017=6.797)

	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%
VSO	2,8	3,9	3,8	4,9	5,8
Pro	35,6	35,7	38,0	38,4	38,5
Vmbo-b	40,1	41,1	39,4	38,3	35,2
Vmbo-b/k	5,4	2,7	5,3	5,0	6,4
Vmbo-k	7,2	7,5	7,5	6,9	6,4
Vmbo-k/gt	0,6	0,5	0,6	0,6	1,3
Vmbo-gt	4,9	4,3	4,0	4,0	4,2
Vmbo-gt/havo	0,3	0,5	0,4	0,3	0,7
Havo	0,8	0,8	0,7	1,1	1,0
Havo/vwo	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Vwo	0,3	0,4	0,1	0,4	0,3
Breed (>2 niveaus)	1,7	2,6	0,0	0,0	0,0
<i>Totale n</i>	<i>6.070</i>	<i>5.514</i>	<i>7.508</i>	<i>7.269</i>	<i>6.797</i>

7.5

Onderwijsleerproces

Om inzicht te krijgen in het onderwijsleerproces, zijn lesobservaties gedaan. Hieronder is weergegeven hoe de lessen de afgelopen jaren zijn beoordeeld door onze inspecteurs. De afgelopen jaren zijn er geen significante verschillen zichtbaar in de beoordelingen.

Tabel 7.5.1 Percentage lessen in het basisonderwijs dat als onvoldoende, voldoende of niet te beoordelen is beoordeeld op verschillende indicatoren* (n 2016/2017=166)

		Schooljaar				
		2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
		%	%	%	%	%
Duidelijke uitleg	Onvoldoende	7	5	7	9	8
	Voldoende	90	92	88	91	91
	Nvt	4	3	5	1	1
Taakgerichte werksfeer	Onvoldoende	3	3	8	4	8
	Voldoende	97	97	92	95	92

	Nvt	0	0	0	1	0
Leerlingen zijn actief betrokken	Onvoldoende	5	6	9	11	8
	Voldoende	95	94	91	88	92
	Nvt	0	0	0	1	0
Feedback op leer- en ontwikkelingsproces	Onvoldoende	18	19	15	15	25
	Voldoende	77	70	75	81	72
	Nvt	5	12	10	4	3
Afstemming instructie	Onvoldoende	25	25	24	25	25
	Voldoende	69	69	68	70	70
	Nvt	6	6	7	5	5
Afstemming verwerking	Onvoldoende	28	19	17	15	19
	Voldoende	66	78	74	75	76
	Nvt	7	4	9	9	5
Afstemming onderwijstijd	Onvoldoende	11	4	11	15	16
	Voldoende	74	76	63	64	65
	Nvt	15	20	26	21	19

* Significante verschillen t.o.v. het voorgaande jaar zijn dikgedrukt

Op schoolniveau is de veiligheid beoordeeld.

Tabel 7.5.2 Oordelen op de standaard veiligheid speciaal basisonderwijs 2016-2017 (n=42)

		Schooljaar	
		2016-2017	
		%	n
Veiligheid	Onvoldoende	5	2
	Voldoende	81	34
	Goed	14	6
	Totaal	100	42

Aan een steekproef van schoolleiders zijn een aantal vragen voorgelegd met betrekking tot het schoolklimaat. Hieronder wordt een selectie van deze vragen weergegeven.

Tabel 7.5.3 Percentage van de leerlingen en leraren dat zich volgens meting van de schol sociaal en/of fysiek veilig voelt (n=27)

	Gem.	n
Leerlingen - percentage fysiek veilig	79,8	26
Leerlingen - percentage sociaal veilig	80,0	27
Leraren - percentage fysiek veilig	87,7	25
Leraren - percentage sociaal veilig	86,4	24

Tabel 7.5.4 Percentage schoolleiders dat aangeeft te maken te hebben met een zware maatschappelijke belasting (n=41)

	%	n
Ja	86,4	38
Nee	13,6	3

Van de schoolleiders die aangaven dat zij te maken hadden met een zware maatschappelijke belasting, geeft bijna iedereen aan dat ze een toename van deze belasting ervaren.

Tabel 7.5.5 Percentage schoolleiders dat aangeeft een toe- of afname van de maatschappelijke belasting te ervaren (n=38)

	%	n
Toename	97,4	37
Afname	2,6	1
Stabiel	0,0	0

Sommige schoolleiders gaven aan dat er een verandering heeft plaatsgevonden in de betrokkenheid en/of leerlingenpopulatie. Deze schoolleiders is gevraagd of deze omstandigheden geleid hebben tot het vertrekken van leraren.

Tabel 7.5.6 Percentage schoolleiders dat aangeeft dat er leraren van hun school zijn vertrokken vanwege de veranderende leerlingenpopulatie of ouderbetrokkenheid (n=32)

	%	n
Ja	31,3	10
Nee	68,8	22

Scholen zijn wettelijk verplicht over een meldcode te beschikken.

Tabel 7.5.7 Percentage schoolleiders dat aangeeft de meldcode in het vorige schooljaar (2015/2016) te hebben toegepast (n=44)

	%	n
Ja	52,3	23
Nee	43,2	19
Onbekend	4,5	2

Tabel 7.5.8 Resultaat van het toepassen van de meldcode (meerdere antwoorden mogelijk, n=24)

		%	n
We hebben besloten geen actie te ondernemen	Nee	79,2	19

	Ja	20,8	5
We zijn er als school zelf mee bezig gegaan	Nee	33,3	8
	Ja	66,7	16
We hebben een melding gedaan bij Veilig Thuis, AMK of SHG (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Steunpunt Huiselijk Geweld)	Nee	41,7	10
	Ja	58,3	14
We hebben een melding gedaan bij een andere externe instantie (zoals bijvoorbeeld Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, huisarts, politie of andere)	Nee	41,7	10
	Ja	58,3	14
Anders	Nee	75,0	18
	Ja	25,0	6

7.6

Sturing op kwaliteit

De afgelopen jaren is het aantal speciale basisscholen en de gemiddelde schoolgrootte teruggelopen.

Tabel 7.6.1 Aantal speciale basisscholen en gemiddeld aantal leerlingen per school (2012/2013-2016/2017, n 2016/2017=279)

	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Aantal scholen	296	291	288	284	279
Gemiddelde schoolgrootte	135	131	128	122	121

Bron: CBS, DUO en OCW, 2018

Dat de gemiddelde schoolgrootte is afgenomen, zien we ook aan het percentage leerlingen dat kleinere scholen bezoekt.

Tabel 7.6.2 Leerlingenpopulatie speciaal basisonderwijs, uitgesplitst naar vestigingsgrootte (n 2017=33.968)

	Jaar van inschrijving					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%	%
1-100	21,3	21,5	24,5	27,6	26,8	25,6
101-200	57,6	59,1	56,6	54,8	57,8	57,7
201-300	18,5	17,5	16,9	15,6	13,5	14,7
301-400	1,6	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
401-meer	1,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
<i>Totale n</i>	39.929	38.135	36.871	34.754	33.904	33.968

Bijna alle speciale basisscholen hebben een basisarrangement.

Tabel 7.6.3 Arrangementenverdeling 1 sept. 2017 en 2017 (n 2017=281)

	2016		2017	
	%	n	%	n
Basis	99,3	284	99,6	280
Zwak	0,7	2	0,0	0

Zeer zwak	0,0	0	0,4	1
Totaal	100,0	286	100,0	281

8 Nieuwkomers

8.1 Aantal nieuwkomers

Onderstaande tabel geeft de onderliggende gegevens van figuur 2.7a in het sectorhoofdstuk weer.

Tabel 8.1.1 Ontwikkeling aantal nieuwkomers* in het primair onderwijs naar verblijfsduur op 1 oktober 2014, 2015, 2016 en 2017** (n 2017=51.928)

Verblijfsduur	2014	2015	2016	2017
< 1 jaar	5.409	7.401	8.478	11.024
1-2 jaar	4.852	5.942	8.385	10.088
2-3 jaar	3.944	4.861	6.037	8.768
3-4 jaar	4.612	4.003	4.839	6.070
> 4 jaar	12.694	14.193	14.828	15.978
Totaal	31.511	36.400	42.567	51.928

* Alleen leerlingen van wie beide ouders in het buitenland zijn geboren en die in thuissituatie niet met het Nederlands in aanraking komen

** Voorlopige gegevens

Hieronder wordt weergegeven uit welk land de nieuwkomers in het primair onderwijs oorspronkelijk komen.

Tabel 8.1.2 Aantal nieuwkomers per geboorteland in schooljaar 2017-2018 (n=51.928)

Geboorteland*	Verblijfsduur:					Totaal
	Minder dan 1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar	3-4 jaar	Meer dan 4 jaar	
Syrië	5.586	4.263	3.892	1.228	214	15.183
Polen	490	692	730	803	2.835	5.550
Somalia	48	61	131	449	1.346	2.035
Eritrea	772	651	253	62	86	1.824
Irak	200	251	110	127	672	1.360
Spanje	146	155	173	204	631	1.309
Bulgarije	194	195	179	191	547	1.306
India	259	236	163	180	440	1.278
Bondsrepubliek Duitsland	125	142	93	137	662	1.159
Groot-Brittannië	147	166	135	132	503	1.083
België	94	122	99	126	631	1.072
Turkije	223	144	104	106	422	999
China	131	152	154	162	307	906
Verenigde Staten van	163	122	111	102	300	798
Afghanistan	85	171	60	77	347	740
Marokko	78	67	67	89	409	710
Italië	101	121	100	104	274	700
Egypte	57	74	81	93	283	588
Iran	91	117	55	68	254	585

Griekenland	67	77	73	82	234	533
Roemenië	99	76	75	80	202	532
Portugal	45	66	80	78	260	529
Overig	1.823	1.967	1.850	1.390	4.119	11.149
Totaal	11.024	1.0088	8.768	6.070	15.978	51.928

* Geboorteland weergegeven als het totale aantal nieuwkomers afkomstig uit een land meer is dan 500 nieuwkomers.

8.2

Nieuwkomersvoorzieningen

Onderstaande tabel toont het aantal nieuwkomersvoorzieningen, uitgesplitst naar het wel/niet hebben van een arrangement.

Tabel 8.2.1 Aantal nieuwkomersvoorzieningen, 2016 en 2017 (n 2017=78)

	1 september 2016		1 september 2017	
	Type 1	Type 2	Type 1	Type 2
	n	n	n	n
Totaal arrangement	26	22	29	28
Geen arrangement	19	16	10	1
Totaal aantal voorzieningen	45	38	39	39

Op peildatum 1 september 2017 hebben alle nieuwkomersvoorzieningen een basisarrangement.

Tabel 8.2.2 Arrangementen nieuwkomersvoorzieningen, 2016 en 2017 (n 2017=57)

	1 september 2016		1 september 2017	
	Type 1	Type 2	Type 1	Type 2
	%	%	%	%
Goed	0,0	0,0	0,0	3,6
Basis	88,5	100,0	100,0	96,4
Zwak	11,5	0,0	0,0	0,0
Zeer Zwak	0,0	0,	0,0	0,0

Ook nieuwkomersvoorzieningen zijn beoordeeld op een aantal indicatoren. Bij het bekijken van de percentages, is het goed om rekening te houden met de lage aantallen waar deze op zijn gebaseerd.

Tabel 8.2.3 Beoordeling nieuwkomersvoorzieningen op de standaarden pedagogisch-didactische kwaliteit basisonderwijs (n=55)

		Score type 1 en 2		Score type 1		Score type 2	
		%	n	%	n	%	n
Aanbod	Onvoldoende	2,4	1	0,0	0	4,8	1
	Voldoende	73,8	31	76,2	16	71,4	15
	Goed	23,8	10	23,8	5	23,8	5
	Totaal	100,0	42	100,0	21	100,0	21
Zicht op	Onvoldoende	3,6	2	0,0	0	6,7	2

ontwikkeling	Voldoende	56,4	31	76,0	19	40,0	12
	Goed	40,0	22	24,0	6	53,3	16
	Totaal	100,0	55	100,0	25	100,0	30
Zicht op ontwikkeling en begeleiding	Onvoldoende	6,7	1	0,0	0	16,7	1
	Voldoende	66,7	10	66,7	6	66,7	4
	Goed	26,7	4	33,3	3	16,7	1
	Totaal	100,0	15	100,0	9	100,0	6
Didactisch handelen	Onvoldoende	2,2	1	4,4	1	0,0	0
	Voldoende	80,4	37	82,6	19	78,3	18
	Goed	17,4	8	13,0	3	21,7	5
	Totaal	100,0	46	100,0	23	100,0	23
Veiligheid	Onvoldoende	2,4	1	0,0	0	4,8	1
	Voldoende	69,1	29	71,4	15	66,7	14
	Goed	28,6	12	28,6	6	28,6	6
	Totaal	100,0	42	100,0	21	100,0	21
Schoolklimaat	Onvoldoende	0,0	0	0,0	0	0,0	0
	Voldoende	11,1	1	33,3	1	0,0	0
	Goed	88,9	8	66,7	2	100,0	6
	Totaal	100,0	9	100,0	3	100,0	6
Resultaten	Onvoldoende	0,0	0	0,0	0	0,0	0
	Voldoende	4,8	2	4,8	1	4,8	1
	Goed	2,4	1	0,0	0	4,8	1
	Niet te beoordelen	92,9	39	95,2	20	90,5	19
	Totaal	100,0	42	100,0	21	100,0	21
Kwaliteitszorg	Onvoldoende	10,5	2	18,2	2	0,0	0
	Voldoende	63,2	12	54,6	6	75,0	6
	Goed	26,3	5	27,3	3	25,0	2
	Totaal	100,0	19	100,0	11	100,0	8
Kwaliteitszorg – Evaluatie en Verbetering	Onvoldoende	26,1	6	30,0	3	23,1	3
	Voldoende	43,5	10	60,0	6	30,8	4
	Goed	30,4	7	10,0	1	46,2	6
	Totaal	100,0	23	100,0	10	100,0	13
Kwaliteitscultuur	Onvoldoende	4,0	1	9,1	1	0,0	0
	Voldoende	48,0	12	63,6	7	35,7	5
	Goed	48,0	12	27,3	3	64,3	9
	Totaal	100,0	25	100,0	11	100,0	14

8.3

Aantal nieuwkomers in regulier onderwijs

In onderstaande tabel zijn de gegevens weergegeven die in figuur 2.7b in het sectorhoofdstuk zijn gevisualiseerd. Het betreft hier het aantal nieuwkomers in het reguliere primaire onderwijs.

Tabel 8.3.1 Aantal scholen naar aantal nieuwkomers in 2016/2017 (n scholen=6.789)

	Aantal scholen
Geen nieuwkomers	1.464
1 nieuwkomer	855
2 nieuwkomers	755
3-5 nieuwkomers	1.523
6-10 nieuwkomers	1.175
11-20 nieuwkomers	649
20-50 nieuwkomers	296
50-100 nieuwkomers	49
Meer dan 100 nieuwkomers	23

9 Voor- en vroegschoolse educatie

9.1 Beschikbaarheid voorschoolse plaatsen

Onderstaande tabel toont het aantal doelgroepkinderen (volgens de eigen definitie van gemeenten) en het aantal voorschoolse plaatsen dat er in totaal beschikbaar is. Het totaal aantal voorschoolse plaatsen is ruim voldoende voor het totaal aantal doelgroepkinderen. Dat betekent echter niet dat alle gemeenten voldoende voorschoolse plaatsen aanbieden. In circa 20 procent van de gemeenten is het aantal voorschoolse plaatsen kleiner dan het aantal doelgroepkinderen en in circa 30 procent van de gemeenten zijn meer voorschoolse plaatsen dan doelgroepkinderen. Dat komt doordat in sommige gemeenten alle kindplaatsen geschikt zijn om doelgroepkinderen op te vangen. In kleine gemeenten zijn echter niet altijd voldoende doelgroepkinderen om een volledige VE-groep te vullen. Bovendien vinden veel gemeenten het in het kader van het voorkomen van segregatie gewenst om gemengde groepen samen te stellen met doelgroepkinderen én niet-doelgroepkinderen.

Tabel 9.1.1 Aantal doelgroepkinderen en voorschoolse plaatsen in 2015 en 2016 naar G37 en overige gemeenten (n gemeenten=272)

	Aantal doelgroepkinderen			Aantal voorschoolse plaatsen		
	G37	Rest van Nederland	Totaal	G37	Rest van Nederland	Totaal
2015	29.754	15.206	44.960	42.695	32.195	74.890
2016	25.289	15.717	41.006	44.500	33.297	77.797

9.2 Resultaten

80 tot 85 procent van de doelgroepeuters wordt bereikt met voorschoolse educatie en zit dus op een voorschoolse plaats. Dit zijn tussen de 33.000 en 36.000 van de ruim 40.000 doelgroepeuters. Het bereikpercentage fluctueert tussen 2013 en 2016.

Hieronder wordt weergegeven hoe het gemeentelijk vve-beleid beoordeeld is op verschillende indicatoren. Deze gegevens zijn in het sectorhoofdstuk weergegeven in figuur 2.8a.

Tabel 9.2.1 Beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid G37

	Onvoldoende	Verbeterpunt	Voldoende	Voorbeeld voor anderen
	%	%	%	%
Doelgroepdefinitie*	0	0	24	76
Bereik*	0	5	57	38
Toeleiding*	0	0	41	59
Ouders	0	22	24	54
Vve-programma	0	2	49	49
Externe zorg	0	5	65	30
Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen	0	16	46	38
Doorgaande lijn*	0	3	57	41
Resultaten*	0	8	60	30

Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau	0	5	14	81
Systematische evaluatie en verbetering	0	8	49	43
GGD-rapport	0	3	89	8
Subsidievoorwaarden	0	3	51	46

* Deze indicatoren zijn wettelijke vereisten

Tabel 9.2.2 Beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid overige gemeenten (n=32)

	Onvoldoende	Verbeterpunt	Voldoende	Voorbeeld voor anderen
	%	%	%	%
Doelgroepdefinitie*	0	3	50	47
Bereik*	3	9	57	31
Toeleiding*	0		72	28
Ouders	0	56	28	16
Vve-programma	0	9	75	16
Externe zorg	0	16	62	22
Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen	0	41	56	3
Doorgaande lijn*	0	6	81	13
Resultaten*	22	28	44	6
Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau	0	16	40	44
Systematische evaluatie en verbetering	0	49	38	13
GGD-rapport	0	3	97	0
Subsidievoorwaarden	0	3	75	22

* Deze indicatoren zijn wettelijke vereisten

10 Bijlagen

10.1 Representativiteit regulier basisonderwijs

Indicatoren

Kwaliteit

	Observed N	Expected N	Residual
Voldoende	182	183,5	-1,5
Zeer zwak	1	0,5	0,5
Zwak	4	2,9	1,1
Total	187		

Test Statistics

	Kwaliteit
Chi-Square	,821 ^a
df	2
Asymp. Sig.	0,663

Leerlingaantal

	Observed N	Expected N	Residual
1-100	42	36,3	5,7
101-200	66	68,9	-2,9
201-300	51	50,5	0,5
301-400	18	22,4	-4,4
401-meer	17	15,9	1,1
Total	194		

Test Statistics

	Leerlingaantal
Chi-Square	1,956 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,744

Stedelijkheid

	Observed N	Expected N	Residual
Zeer sterk stedelijk	33	30,8	2,2
Sterk stedelijk	43	50,8	-7,8
Matig stedelijk	34	35,0	-1,0
Weinig stedelijk	49	51,4	-2,4

Niet stedelijk	35	26,0	9,0
Total	194		

Test Statistics

	Stedelijkheid
Chi-Square	4,590 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,332

Regio

	Observed N	Expected N	Residual
Noord	28	28,2	-0,2
Oost	44	42,6	1,4
Midden	84	81,9	2,1
Zuid	38	41,4	-3,4
Total	194		

Test Statistics

	Regio
Chi-Square	,373 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,946

Denominatie

	Observed N	Expected N	Residual
Openbaar	68	63,8	4,2
Rooms-katholiek	57	57,7	-0,7
Protestants-christelijk	57	57,2	-0,2
Overig bijzonder	12	15,4	-3,4
Total	194		

Test Statistics

	Denominatie
Chi-Square	1,041 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,791

Verdeling leerlingenpopulatie

	Observed N	Expected N	Residual
--	------------	------------	----------

>88 ongewogen	142	139,3	2,7
75<ongewogen<=88	29	33,6	-4,6
>=25 gewogen 030>120	9	5,7	3,3
>=25 gewogen 120>=030	14	15,3	-1,3
Total	194		

Test Statistics

	Verdeling leerlingenpopulatie
Chi-Square	2,658 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,447

Schoolleidersvragenlijst

Leerlingaantal

	Observed N	Expected N	Residual
1-100	42	37,4	4,6
101-200	68	71,0	-3,0
201-300	53	52,1	0,9
301-400	19	23,1	-4,1
401-meer	18	16,4	1,6
Total	200		

Test Statistics

	Leerlingaantal
Chi-Square	1,581 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,812

Stedelijkheid

	Observed N	Expected N	Residual
Zeer sterk stedelijk	34	31,7	2,3
Sterk stedelijk	44	52,4	-8,4
Matig stedelijk	36	36,0	0,0
Weinig stedelijk	51	53,0	-2,0
Niet stedelijk	35	26,8	8,2
Total	200		

Test Statistics

	Stedelijkheid
--	---------------

Chi-Square	4,065 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,397

Regio

	Observed N	Expected N	Residual
Noord	29	29,0	0,0
Oost	45	43,9	1,1
Midden	88	84,4	3,6
Zuid	38	42,6	-4,6
Total	200		

Test Statistics

	Regio
Chi-Square	,682 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,877

Denominatie

	Observed N	Expected N	Residual
Openbaar	69	65,7	3,3
Rooms-katholiek	60	59,5	0,5
Protestants-christelijk	59	58,9	0,1
Overig bijzonder	12	15,9	-3,9
Total	200		

Test Statistics

	Denominatie
Chi-Square	1,112 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,774

Verdeling leerlingenpopulatie

	Observed N	Expected N	Residual
>88 ongewogen	147	143,6	3,4
75<ongewogen<=88	30	34,7	-4,7
>=25 gewogen 030>120	9	5,9	3,1
>=25 gewogen 120>=030	14	15,8	-1,8
Total	200		

Test Statistics

	Verdeling leerlingenpopulatie
Chi-Square	2,523 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,471

Lesobservaties**Leerlingaantal**

	Observed N	Expected N	Residual
1-100	40	35,2	4,8
101-200	62	66,8	-4,8
201-300	52	48,9	3,1
301-400	18	21,7	-3,7
401-meer	16	15,4	0,6
Total	188		

Test Statistics

	Leerlingaantal
Chi-Square	1,845 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,764

Stedelijkheid

	Observed N	Expected N	Residual
Zeer sterk stedelijk	34	29,8	4,2
Sterk stedelijk	40	49,3	-9,3
Matig stedelijk	33	33,9	-0,9
Weinig stedelijk	48	49,8	-1,8
Niet stedelijk	33	25,2	7,8
Total	188		

Test Statistics

	Stedelijkheid
Chi-Square	4,808 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,308

Regio

	Observed N	Expected N	Residual
--	------------	------------	----------

Noord	27	27,3	-0,3
Oost	39	41,3	-2,3
Midden	85	79,3	5,7
Zuid	37	40,1	-3,1
Total	188		

Test Statistics

	Regio
Chi-Square	,772 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,856

Denominatie

	Observed N	Expected N	Residual
Openbaar	66	61,8	4,2
Rooms-katholiek	56	55,9	0,1
Protestants-christelijk	55	55,4	-0,4
Overig bijzonder	11	14,9	-3,9
Total	188		

Test Statistics

	Denominatie
Chi-Square	1,321 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,724

Verdeling leerlingenpopulatie

	Observed N	Expected N	Residual
>88 ongewogen	136	135,0	1,0
75<ongewogen<=88	31	32,6	-1,6
>=25 gewogen 030>120	8	5,6	2,4
>=25 gewogen 120>=030	13	14,9	-1,9
Total	188		

Test Statistics

	Verdeling leerlingenpopulatie
Chi-Square	1,386 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,709

10.2 Representativiteit speciaal basisonderwijs

Indicatoren

Stedelijkheid

	Observed N	Expected N	Residual
Zeer sterk stedelijk	11	9,7	1,3
Sterk stedelijk	15	15,8	-0,8
Matig stedelijk	5	7,7	-2,7
Weinig stedelijk	9	7,5	1,5
Niet stedelijk	2	1,3	0,7
Total	42		

Test Statistics

	Stedelijkheid
Chi-Square	1,765 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,779

Regio

	Observed N	Expected N	Residual
Noord	3	4,1	-1,1
Oost	10	8,5	1,5
Midden	19	20,5	-1,5
Zuid	10	8,8	1,2
Total	42		

Test Statistics

	Regio
Chi-Square	,813 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,846

Denominatie

	Observed N	Expected N	Residual
Openbaar	8	11,3	-3,3
Rooms-katholiek	15	12,1	2,9
Protestants-christelijk	11	10,5	0,5
Overig bijzonder	8	8,1	-0,1
Total	42		

Test Statistics

	Denominatie
Chi-Square	1,720 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,633

Schoolleidersvragenlijst**Stedelijkheid**

	Observed N	Expected N	Residual
Zeer sterk stedelijk	13	10,2	2,8
Sterk stedelijk	16	16,5	-0,5
Matig stedelijk	4	8,0	-4,0
Weinig stedelijk	9	7,9	1,1
Niet stedelijk	2	1,4	0,6
Total	44		

Test Statistics

	Stedelijkheid
Chi-Square	3,242 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,518

Regio op basis van provincie

	Observed N	Expected N	Residual
Noord	3	4,3	-1,3
Oost	10	9,0	1,0
Midden	22	21,5	0,5
Zuid	9	9,3	-0,3
Total	44		

Test Statistics

	Regio
Chi-Square	,548 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,908

Denominatie

	Observed N	Expected N	Residual
Openbaar	8	11,9	-3,9

Rooms-katholiek	15	12,7	2,3
Protestants-christelijk	12	11,0	1,0
Overig bijzonder	9	8,5	0,5
Total	44		

Test Statistics

	Denominatie
Chi-Square	1,833 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,608

Lesobservaties

Stedelijkheid

	Observed N	Expected N	Residual
Zeer sterk stedelijk	12	9,7	2,3
Sterk stedelijk	16	15,8	0,2
Matig stedelijk	4	7,7	-3,7
Weinig stedelijk	8	7,5	0,5
Niet stedelijk	2	1,3	0,7
Total	42		

Test Statistics

	Stedelijkheid
Chi-Square	2,659 ^a
df	4
Asymp. Sig.	0,616

Regio

	Observed N	Expected N	Residual
Noord	3	4,1	-1,1
Oost	10	8,5	1,5
Midden	21	20,5	0,5
Zuid	8	8,8	-0,8
Total	42		

Test Statistics

	Regio
Chi-Square	,648 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,885

Denominatie

	Observed N	Expected N	Residual
Openbaar	7	11,3	-4,3
Rooms-katholiek	15	12,1	2,9
Protestants-christelijk	13	10,5	2,5
Overig bijzonder	7	8,1	-1,1
Total	42		

Test Statistics

	Denominatie
Chi-Square	3,135 ^a
df	3
Asymp. Sig.	0,371